

Labdarúgás

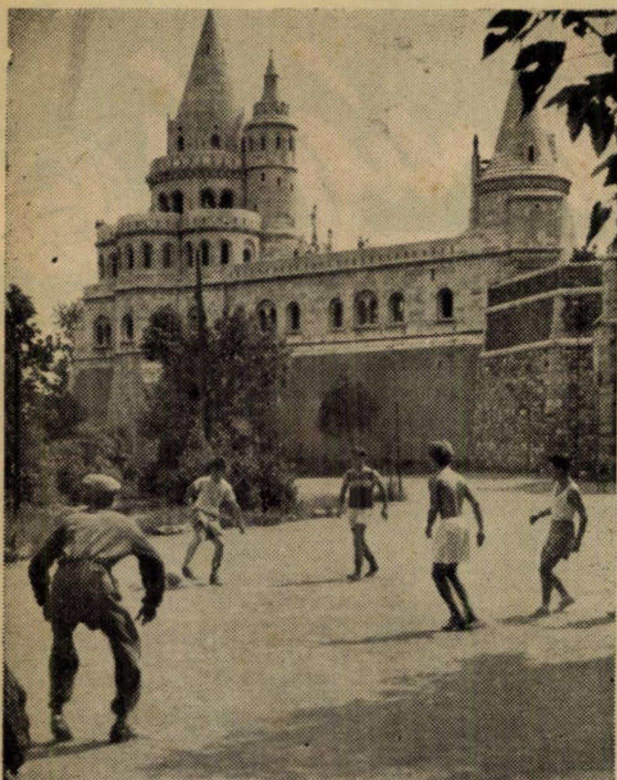

AZ ORSZÁGOS TESTNEVELÉSI ÉS SPORTBIZOTTSÁG MELLETT MŰKÖDŐ
ORSZÁGOS TÁRSADALMI LABDARÚGÓ SZÖVETSÉG TÁJÉKOZTATÓJA
MEGJELENIK ÉVENTE TÍZSZER ★ SZERKESZTI A SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG

II. évfolyam, 8. szám. Budapest, 1956. Ára: 3,— forint

A diadalmas moszkvai mérkőzésről... A két csapatkapitány – Puskás és Netto – zászlót és virágcsokrot cserél. Mögöttük a francia játékvezetői hármas.

(MTI külf. képsz. felv.)

Fiatalok fociznak a Halászbástya tövében

MARSKÖZELBEN

Jőji, keleti égbolt titokzatos fényrózsája, csillagom, Mars. Jőjj, tárd fel rejtelmeid fürkésző távcsövem előtt. Jőji, hisz egytestvér vagy hűvös sártekénkkel, évmilliók óta együtt rójátok a kozmikus salakpálya iszonyatos köreit.

Erősödik a vörös izzás, élesebbek az árnyékok. Még csak egy perc, rezzenetnyi igazítás a teleszkóp tükrén és....igen....látok!

Zöld ellipszis bontakozik ki a csillagporos éjszakából. Körben valami barna mormogás, fehér vonalak szaladnak szögbe.... Futballpálya! Futballpálya a Marson!

Folyik a mérkőzés, kemény összecsapás ott, valahol a játéktér közepén, harsan a játékvezető hárfája szabadrúgást ítél. És ime — ó, be furcsa —, a vétkes játékos nem reklamál, nem rúgja el dühödten a labdát. Sőt gyengéden felveszi ízelt ujjaival, megtörölgeti az étertől, majd újra leteszi, pontosan a szabálytalanság helyére, úgy fűzővel előre, nogy minél nagyobb rúgás essék rajta.

Néhány szögfokkal odébb állítom a teleszkóp csavarját és lám, szikra villan az éjszakában. Meteor? Öngyilkos csillag? Magános éji vándor? Nem, nem, tisztul a kép, kormos egysínű áll a pályaudvaron, kéménye magasrapöki a füstös viharfellegeket. Hátrább, az egyik kocsi ablakából izmos leányok, jól megtermett legények integetnek. Lenn, a peronon néhány kövérkés, bőrkabátos Marsbeli toporog. Csak a vezetők lehetnek. És most, most, villan az ibolyántúli tárcsa, az egysínű meglódul s nézd — milyen különös — a vezetők utolsó üdvözletüket kiáltják a versenyzőknek, ők nem utaznak!

Újra változik a kép, teleszkópom most már végigpásztázza a Mars egész sportéletét. Békés családi otthon, szolid jólét. Nyílik az ajtó, a családapa érkezik. Külföldi portyáról jön, boldog mosolylyal öleli zakatoló keblére bájosan zöldülő hitresét. De mi ez? Sehol egy bőrönd, sehol egy koffer? Lehetséges, hogy a derék Marscenter nem degeszre tömött táskában, nem pénztárcájában, hanem szivében hozza emlékeit? Mégse, mert most zsebébe nyúl és... egy szál fonnyadt, törödött kis virágot nyújt át az asszonykának. Semmi nylon, semmi csincsilla, ó...ó...be szokatlan.

Tovább, egyre csak tovább. Labdarúgóedzés. Két edző áll a partvonal mentén és hallga csak, komoly szóváltásba keverednek. Azon vitatkoznak, melyikük tud több jót mondani a harmadikról. Amott egy játékos, a csapatkapitány sürgeti társait:

— Siessünk, siessünk fiúk, mert elkésünk a Mars-csatornaépítésről.

Itt egy fiatal játékos veszekszik az intézőjével. Nem, neki nem kell igazgatói állás. Gyakornok akar lenni, meg akarja tanulni a szakmát. Odébb egy játékvezető zokog, mert hibát vétett a mérkőzésen. A játékosok körülállják, simogatják és csitító szavakkal vigasztalják. Két szurkoló egymás csapatát magasztalja. Egy szélső valakit fojtogat:

— Azt hiszi, pimasz csábító, hogy engem a pénz érdekel? A klubbhűség az kutya?

Ott a szövetségi kapitány kér tanácsot néhány nézőtől és azok nem adnak neki:

— Ne szégyenítsen meg bennünket — mondják. — Világos, hogy maga ért hozzá a legjobban.

És így zajlik a szép, nagyszerű sportélet Marsszerte. Azazhogy... várjunk csak... ez a sápadt ezüstfény... ez a ragyavertefelszín... a kráterek... hűha, de kellemetlen. Elnézést kérek, de most látom... ejnye, de borzasztó... most látom csak, hogy mindez nem is a Marson történt. Igazán nagyon szégyellem magam, de... de nem is a Marson.

Hanem a Holdban.

Peterdi Pál

A legfiatalabb utánpótlás

Pásztor Lajos:

Labdarúgásunk és az olimpia

A Magyar Olimpiai Bizottság legutóbbi ülésén végleges döntést hozott, amely szerint *labdarúgó csapatunk nem vesz részt a melbournei olimpiai játékokon.* A közvélemény általában helyesléssel fogadta ezt a határozatot, mégis úgy érezzük: nem árt, ha a labdarúgás szűkebb táborában a labdarúgó-sport közvetlen vagy közvetett érdekeltjei előtt igyekszünk a lehetőséghez képest *átfogóbban is megvilágítani ezt a kérdést.*

A labdarúgás olimpiai helyzete

Előre kell bocsátanunk, hogy *az olimpiai labdarúgás problémája nemcsak a magyar közvéleményt foglalkoztatja.* Az elmúlt hetekben, függetlenül a magyarok részvételétől vagy távolmaradásától, *a világ legnépszerűbb sportlapjainak hasábjain mértékadó sportemberek foglaltak állást a labdarúgás olimpiai helyzetével kapcsolatban.* Persze nem egységes állásfoglalásról van szó. De a kérdés többoldalú megvilágításából és vitatott részeiből leszűrhettük azt a következtetést, hogy *ilyen kérdés van,* és szerte a világon foglalkoztatja a sportvezetőket, függetlenül attól, hogy hazájuk labdarúgása hogyan szerepelt és szerepel a nemzetközi sportéletben vagy az eddigi és eljövendő olimpiákon.

Persze *bennünket, magyarokat még közelebbről érdekel a kérdés.* Mint a legutolsó olimpia győztesét és azóta is jelentékeny labdarúgósikereket elért csapatunkat *méltán tekintette az egész világ közvéleménye az olimpiai torna egyik legjogosabb esélyesének.* Érthető, hogy egy olimpiai esély feladása mellett *nem megy el mindenki szó nélkül.* Válogatott csapatunk legutóbbi visszaesését sokan csak múló indiszpozíciónak tartják és arra számítottak, hogy a nagyobb feladat majd felfokozza játékosaink teljesítőképességét és újra győzelmi babérokkal térhetnek vissza az olimpiáról. Éppen ezek miatt az eltérő vélemények miatt tartjuk fontosnak a kérdés *tárgyilagosságra törekvő elemzését,* hazai és nemzetközi szempontból egyaránt való megvilágítását.

A MOB határozata összefügg a labdarúgás olimpiai történetével, éppen ezért érdemes röviden visszatekinteni az olimpiai labdarúgó tornák múltjára. Már a részvevők alacsony számából szembeszökő tény, hogy *a labdarúgásban sohasem folyt az olimpiákon olyan széleskörű, de legalább a vezető sportnemzetek részvételéből kialakulható éles vetélkedés, mint például az atlétikában, úszásban, vagy mint az olimpia legtöbb versenyszámában.* Labdarúgásban legtöbbször csak néhány ország képviseltette magát, gyakran nem is a sportág legkiválóbbjai, sőt megtörtént, hogy *a nemzetközi labdarúgó életben egészen jelentéktelen együttesek indultak.*

Az olimpia és a VB

A labdarúgásban hamar lábrakapott professzionizmus miatt az is előfordult, hogy *egy-egy ország nem a legjobb együttesével vett részt az olimpián, hanem lényegesen kisebb játékerőt képviselő, de „amatőr jellegű" csapattal szerepelt.* Mi magyarok is nem egy ízben álltunk ki ilyen színvonalalatti, kísérleti csapattal. *A Dél-amerikai válogatott csapatok* rövid olimpiai tündöklése volt az utolsó olyan esemény, amely valóban olimpiai szintre emelte a labdarúgó tornákat. A professzionizmus ilyen széleskörű terjedéséből adódó kettősség azonban rányomta bélyegét az olimpiai futball további sorsára. Már az 1932-s los-angelesi olimpián, s azóta még inkább, *a labdarúgás elvesztette olimpiai jelentőségét.*

Ezt felismerte a FIFA is, és *éppen ezért hívta életre a labdarúgó világbajnokságokat,* amelyek 1930 óta szintén négyévenként kerülnek megrendezésre. A világbajnokságok kiírási szabályzata lehetővé teszi, hogy azon minden ország résztvegyen, függetlenül attól, hogy jól vagy rosszul fizetik-e a játékosokat, avagy ha esetleg valóban amatőrök is. *Egyetlen feltétel, hogy képességeikkel kell jogot szerezniök a döntőkben való részvételre.* Ilyen körülmények között érthető, hogy a *labdarúgó VB lett a labdarúgás nemzetközi erőviszonyainak fokmérője,* s így a *VB-nek nemcsak sportértéke, de erkölcsi értéke is lényegesen az olimpiai torna fölé emelkedett.* Egyetértünk dr Willy Meisllel, a labdarúgás nemzetközi tekintélyű szakértőjével, aki egyik nyilatkozatában a labdarúgó olimpiát „*ereklyének*" nevezte.

A labdarúgás kinőtt az olimpia kereteiből

Persze mindez *nem jelenti, hogy a labdarúgásban olimpiai bajnokságot nyerni valami gyerekjáték volt, vagy az lenne most Melbourne-ben is.* Erről nincs szó. Mindig, így legutóbb Helsinkiben is nagyon meg kellett küzdeni a végső győzelemért. Valószínű, hogy Melbourne-ben is *csak nagy teljesítmények sorozatával lehet eljutni a döntő sikerhez.* Mégis: tárgyilagosan nézve például a helsinki győzelmünket, sokat levon annak sportértékéből, hogy ellenfeleink között nem szerepeltek a világ legjobbjai, hogy a velünk együtt döntőbe jutott kiváló jugoszláv együttesen kívül *a labdarúgásban összes élenjáró nemzetek távolmaradtak,* mind például Anglia, Brazilia stb., vagy második vonalbeli játékosokkal képviseltették magukat, mint például Olaszország. *Így sem könnyen jutottunk el a győzelemhez.* Ennek az a magyarázata, hogy az egész világon tapasztalható rohamos fejlődés után már *nincsenek a labdarúgásban olyan óriási minőségi különbségek, mint azelőtt.* A nemzetközi mezőny lényegesen kiegyenlítődött. Azonkívül a sorozatos mérkőzések sikeres lejátszása nagy megterhelést jelent a játékosok számára s nem egyszer éppen a gyengébbnek sikerül megszorítania az erősebbet. Különösen akkor, ha előnyösebb sorsolással, *jobban gazdálkodhatott erőnlétével.* Még számtalan jellemzőt hozhatnánk fel, amelyek azt bizonyítják, hogy *a labdarúgás kinőtt az olimpia kereteiből* s természetszerűleg belenőtt a VB sokkal reálisabb kereteibe.

Az idei olimpia labdarúgó mezőnye is visszatükrözi mindazt, amit eddig az olimpiai labdarúgó tornáról általában elmondottunk. A részvételre jogosult 16 ország között több olyan, nemrég még gyarmati sorban levő ország van, amely csak a közelmúlt nagy társadalmi átalakulásai során szerezte meg nemzeti önállóságát. Érthető és helyes törekvés részükről, hogy nemzeti önállóságukat demonstrálva, nemcsak a történelem színterén, hanem *a sport legnagyobb nemzetközi erőpróbáin is részt akarnak venni,* a népek egészséges versengésében. A labdarúgásban még „kezdő" országok csapatai természetesen nem lehet teljes értékű ellenfeleknek tekinteni. Rajtuk kívül a nagyobb tapasztalattal rendelkező labdarúgó nemzetek — mint például Anglia vagy Jugoszlávia — *ifjúsági illetve utánpótlási csapatukkal készülnek részt venni az olimpián.* (Bár az egyik angol lap arról is beszámol, hogy az angol csapat kiküldetéséhez szükséges 10 000 fontból még csak 4000 gyűlt össze, s a többi 6000 megszerzése még komoly gondot okoz.)

Még a legesélyesebbnek látszó Szovjetunió csapata is csak másodszor szerepel olimpián. Első alkalommal Helsinkiben minden nemzetközi tapasztalat nélkül állott ki, s nem is szerepelhetett reményeiknek megfelelően. Az elmúlt VB-n sem vett részt. Megértjük: *megragadják az alkalmat arra, hogy most egy nagyobb nemzetközi mezőnyben mérjék le fejlődésüket,* növeljék nemzetközi tapasztalataikat, s itteni szereplésüktől tegyék függővé további állásfoglalásukat, esetleges VB szereplésüket.

Még azt is meg kell említeni, hogy a Nemzetközi Olimpiai Bizottság elmúlt ülésein nem egy *javaslat hangzott el, amely szűkíteni akarta az olimpiák műsorát,* s elsősorban a csapatjátékokat akarta száműzni az olimpiákról. *Mi természetesen nem érthettünk egyet az ilyen sommás elintézéssel* s NOB képviseletünk a javaslat ellen foglalt állást. Nem hinnénk azonban, hogy *ha a javaslat reálisabb tartalommal* — például csak a professzionizmus által kétlakivá vált labdarúgásra vonatkozva *újra felbukkanna,* ne támogathatnánk a NOB-ban is ezt a javaslatot.

Miért helyes a MOB határozata?

Mindezek után külön érdemes megvizsgálni a MOB határozatát az adott helyzetünkben, eleve leszögezve, hogy *azzal nemcsak minden vonatkozásban egyetértünk*, hanem őszintén szólva *már vártuk is, mint labdarúgásunk mai helyzetének legésszerűbben levont következményét.*

Nem akarunk most részletesen visszatérni labdarúgósportunk visszazuhanásának — amely az elmúlt idők eléggé el nem ítélhető hibáiból adódott — részletes ismertetésére. A hibákat lapunk és az egész sportsajtó *tárgyilagos bírálatok sorozatában igyekezett feltárni*, így a labdarúgáshoz közelállók ismerik is azokat. Legfeljebb *azok nem akarják tudomásul venni, akiknek legnagyobb részük volt a hibák elmélyülésében.* Most csak az olimpiai vonatkozásban próbálunk tiszta képet adni a magyar labdarúgás mai helyzetéről.

Nemcsak az idei válogatott mérkőzések, hanem a bajnoki összecsapások is hű képet adtak élvonalbeli játékosaink teljes visszaeséséről. Az okokat ismerjük. Tudjuk: nem véletlen az, hogy a *tavalyi bajnokság vezető csapatai* — amelyek a válogatott csapatok zömét is adták — *estek vissza a legjobban.* Némi vigaszul szolgál, hogy a mögöttük álló, eddig gyengébbnek tartott csapatok játékszínvonala *jelentékenyen emelkedett.*

A labdarúgásunk vezetésében néhány hónappal ezelőtt — sajnos eléggé elkésve — bekövetkezett változás eddig aligha érhetett el számottevő eredményt. Reális számítás szerint nem is várható, hogy hetek-hónapok alatt labdarúgásunk rohamos előrehaladásáról, sikeres újjászületéséről számolhassunk be. Ismerve a súlyos hibákat, tudva azt, hogy az új szövetségi kapitány és kitűnő munkatársai egy teljesen laza halmazatot, egy erősen bomlásban levő, konglomeratumszerű masszát kaptak a kezükbe, *optimista számítás szerint is legalább egy-két év kell ahhoz, hogy az újjászervezett, egészen más erkölcsi alapokra épített válogatott csapatunk régi fényében ragyoghasson.*

A már lejátszott és még előttünk álló, szerencsétlenül egymásra halmozott válogatott mérkőzések *nem adhatnak hű képet labdarúgásunk tényleges erejéről.* A mai vezetők is kénytelenek egyelőre a régi „nagy" játékosokra építeni a válogatott csapatot. A tehetséges újoncok hirtelen nagyszámú „bedobása" *merész és kockázatos kísérlet lenne*, amiért senki sem vállalná szívesen a felelősséget. Pedig aligha tévedünk feltételezésünkkel, hogy *csak áldozatok árán* — esetleg a soronlevő napi sikerek feláldozásával — *juthatunk el leghamarabb a fellendülés útjára.* Ebben a pillanatban azonban *semmiképpen sem rendelkezünk* még a redukált igényeknek is megfelelő, olimpiai színvonalú csapattal. Mai válogatott jaink sem összekovácsoltságban, sem erőnlétben *nem alkalmasak szorozatmérkőzések lejátszására*, arra, hogy 16 nap alatt ötször vigyék diadalra hazánk színeit. A lecsökkent sportértékű győzelem is csak ábránd maradt tehát, s még lesujtóbb volna számunkra egy feltűnően gyenge szereplés, egy újabb „egyiptomi-csapás", ami — törökországi súlyos vereségünk után — egyáltalán *nem lenne kizárt lehetőség az olimpián sem.*

Az anyagi rész megvilágítása

Másik kérdés az olimpiai részvétel anyagi oldala. Sokfelől hangzott el az a megjegyzés, hogy *a labdarúgás rajongói több millió forinttal járultak hozzá az* olimpiai kiküldetéshez. *Ez igaz is.* Mégis úgy hisszük, hogy a totóhoz, vagy mérkőzés-jegyek árához csapott hozzájárulási összegekkel *senki sem gondolt arra, hogy kifejezetten a labdarúgó csapat kiküldetésére adja filléreit.* Minden sportember tudja, hogy a labdarúgás is csupán „egy szám" az olimpián. A győzelmi táblázaton *semmivel sem jelent többet*, mintha egy atléta, úszó vagy kenus a maga versenyszámában győzelemre viszi hazánk színeit. Labdarúgógyőzelmünk a helsinki olimpián is „egy" *volt a tizenhat között.* Nem több és nem kevesebb, mint a másik tizenöt. Elég *helytelen volt*, hogy egyesek mindent elkövettek labdarúgó győzelmünk túlértékelésére.

Tárgyilagos sportember, aki érti és szereti is a sportot, természetesen úgy gondolkodik, hogy az olimpián a lehető legsikeresebb szereplésünk feltételeit kell megteremteni. A labdarúgó csapat megfelelő számú tartalékokkal, szakvezetőkkel és kísérőkkel való kiküldése *olyan anyagi erőket kötne le*, amelyek nem állnak arányban az „esetleg" elérhető, de problematikus értékű sikerrel. Ezenkívül *több sportágban gyöngítené esélyeinket*, elvonva annak lehetőségét, hogy *azokban a sportágakban erősítsük részvételünket, ahol a siker reménye nagyobb, és értéke is számottevőbb.* Nem érdektelen megjegyezni, hogy Európa egyik leggazdagabb országa, Svédország, a nagymúltú sportnemzet, a londoni olimpia labdarúgó tornájának győztese, *kizárólag anyagi okokból nem szerepelteti labdarúgó csapatát az olimpián.* Mint már említettük, Angliában is anyagi problémát vetett fel a labdarúgók olimpiai részvétele. Nem is beszélve arról a fokozott nehézségről, amit nálunk a valutában való fizetés jelent. Gondoljunk csak arra, milyen valuta-kihatásról van szó, amikor csak egy személy repülőjegye 1400 dollárba kerül. Hol van még a többi költség? *Józan ember nem lehet olyan elvakult futballszurkoló, hogy azt higyje: megéri. Nem éri meg — még siker esetén sem!*

Előre kell tekintenünk:

A rengeteg negatívummal szemben egyedüli pozitívum a helsinki győzelmünk, amelyről sokan azt hiszik, hogy bizonyos mértékben erkölcsileg most is kötelez bennünket a részvételre, olimpiai bajnokságunk megvédésére. *Ilyen sporterkölcsi felfogás vagy íratlan törvény nincs és nem is volna semmi értelme.* Egy csapat — csakúgy, mint egy-egy neves versenyző — akkor kísérli meg bajnokságának megvédését, ha annak a feltételei hozzávetőlegesen biztosítva vannak. Ezt nem kell példákkal igazolni, hiszen oly gyakori eset, hogy a bajnokságok védői nem jelennek meg újra a porondon.

Mi hát a teendő? Amikor megnyugvással vettük tudomásul a MOB döntését és *belátjuk, hogy az adott helyzetben valóban ez volt a leghelyesebb megoldás, egyben előre is tekintünk.* Előre, a labdarúgás kétségtelenül legnagyobb nemzetközi erőpróbája, *az 1958-as VB felé.* Az olimpiáról való távolmaradásunk még jobban előtérbe hozza, s még nagyobb súlyt ad a VB-nek. *A rendelkezésre álló idő elegendő a felkészülésre.* A ma még súlyosnak látszó hibák addig feltétlenül kijavíthatók, s a magyar labdarúgás kiapadhatatlan kincsesházából addig egy *minden szempontból megfelelő és megbízható csapatot lehet kialakítani.*

Fogadják el az illetékes vezetők az elhangzott bírálatokat. Foglalkozzanak megfelelően a feltörekvő ifjúsággal, helyezzék széles alapokra az utánpótlás nevelését. Lépjenek fel megfelelő igényekkel a játékosokkal szemben, de nyújtsanak is megfelelő segítséget nekik, hogy az igényeknek meg tudjanak felelni.

Ha megteremtik a gyökeres változást, meg is lesz a kívánt eredmény, s az elmaradt olimpiai részvételünkért bőséges kárpótlást nyújthatnak majd megújhodott labdarúgásunk szilárd alapokra épített s jogosan várható sikerei.

Francia válogatottak

A napokban kerül sorra Párizsban a nyolcadik francia — magyar válogatott labdarúgó mérkőzés. Nézzük meg, kik azok a francia játékosok (beleértve a régieket is), akik a legtöbbször szerepeltek a nemzeti válogatott csapatban. Ime

46-szoros válogatott: *Mattler.*

41-szer: *Devaquez, Delfour.*

38-szor: *Marche.*

35-ször: *P. Nicolas.*

32-szer: *Baratte.*

31-szer: *Aston, R. Dubly, Langiller, Thépot.*

27-szer: *Jonquet, Cuissard.*

25-ször: *Da Rui, Heisserer, Villaplane.*

Minden idők legjobb magyar tizenegye...

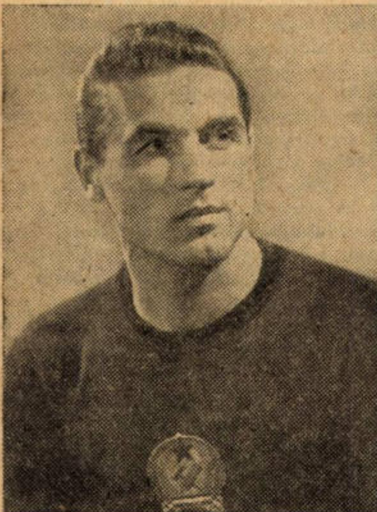
(Folytatás)

Első, második és harmadik cikkünkben a magyar labdarúgás két korszakának (1896-tól 1926-ig és 1926-tól 1944-ig) legjobb magyar tizenegyét ismertettük. Az első korszak tizenegyét *Holits* Ödön, a másodikét pedig *Mándi* Gyula megállapításai alapján. Ezúttal a harmadik korszaknak, az 1945-től napjainkig terjedő időnek a legjobb magyar játékosait vesszük bonckés alá. *Titkos* Pállal, a negyvenhétszeres magyar válogatottal, minden idők egyik legjobb magyar balszélsőjével ültünk össze, hogy meghallgassuk véleményét az elmúlt tizenkét év legjobb magyar játékosairól. *Titkos* egyike azoknak, akik a legjobban ismerik a felszabadulás utáni magyar éljátékosokat, mint állami edző, hosszú évek óta szoros kapcsolatban áll legjobbjainkkal.

***Titkos* Pál véleménye és indokolása így szól a harmadik időszak legjobb magyar játékosairól.**

Grosics az élen!

— *Úgy vélem, jónéhány poszton könnyű lesz a dolgom* — kezdi megállapításait Titkos Pál.— *Több helyen kimagasló képességű játékosokkal rendelkezik a magyar labdarúgó-sport, sok-sok extra-klasszis játékosunk van, a választás tehát nem nehéz.* Akadnak persze csapathelyek, amelyeket csak alapos megfontolás után tölthetünk be, mert ketten, sőt hárman is közel egyforma képességűek éljátékosaink közül.

Grosics Gyula

— *Kezdjük tehát természetesen a kapusokkal. Véleményem szerint Grosics Gyula első helye nem lehet vitás.* Grosics játéka a labdarúgás legkorszerűbb követelményeinek is tökéletesen megfelel. Hosszú évek óta *nagyszerűen és rendszeresen végzi a hátulról történő támadás-indítást,* s e tekintetben talán az elsőnek számít. Nemcsak a vonalon rendelkezik óriási labdaérzékkel, kitűnő reflexszel, *de a pompásan időzített kifutásokban sincs párja idehaza.* Még a külföldi klasszis-kapusok közül is csak kevesen értik ezt a — talán így fejezném ki magam: mezőnyjátékot, amellyel sokszor *szinte negyedik hátvédet játszik.* Együtt él és gondolkozik a mezőnyjátékosokkal, nemcsak a védőket, hanem *a védőterületen mozgó valamennyi játékosát irányítja. Kivételes ruganyossága mellett nagy erénye még rendkívüli gyorsasága,* amelyre főleg a kifutásoknál van szükség. *Meg kell említenem pompás labdafogását, gyors elhatározóképességét, határozottságát.*

— Olyan játékost teszek a második helyre, aki ma már nincs ugyan az élvonalban, de *éveken át a legjobb magyar kapusnak bizonyult: Henni Gézát.* Igaz, hogy a kifutásokban nem volt olyan nagy, mint Grosics, de *a vonalon, illetve a kapu előterében a lapos és magas labdákat egyforma biztonsággal, bravúrral védte. Vakmerő kapus, aki habozás nélkül vetette magát a rohanó csatár lába elé,* vagy bátran ment fel a levegőbe a legnagyobb tumultusban is.

— *Megemlítem* — mert megérdemli — *Gellér Sándort,* akinek megbízhatósága bizonyos nyugodtságot is kölcsönzött a csapatának, *a diósgyőri Károlyit,* akinek tehetsége — sajnos — nem tudott teljes egészében kibontakozni, meg a *salgótarjáni Oláh Gézát,* aki bátor, ruganyos kapus és jól érti a kifutás „mesterségét" is. A kapusok sorrendje tehát így alakul:

1. Grosics Gyula, 2. Henni Géza.

Nagyszerű szélső-hátvédek

—*A jobbhátvédek élére Rudas Ferencet, a Ferencváros volt játékosát állítom.* Nagyszerű rúgókészsége, labdarúgóknál *egészen kivételes gyorsasága,* valamint ideális testi felépítése *a legjobb magyar jobbhátvédek sorába emelik.* Kisebb helyezkedési hibáit is szinte tökéletesen tudta pótolni

Balogh II. Sándor

hallatlan gyorsaságával. *Nagyszerűen keresztezett,* s bár inkább a jobb lábát szerette használni, ballal is igen jól rúgott. Sajnálatos lábtörése természetesen erősen visszavetette. *Ha ez a sérülése nem jön közbe, további hosszú évekre biztos pontja lett volna a magyar válogatottnak.*

— *Kovács II. József és Buzánszky Jenő közül nagyon nehéz a választás. Kovács II. ragyogó helyezkedési érzékkel pótolta hosszú éveken át egyik komoly fogyatékosságát, a gyorsaságot.* Helyezkedési érzék tekintetében *toronymagasan a többi jobbhátvéd fölött áll.* Bár hatalmas rúgásai voltak — és vannak ma is —, mindig *igyekezett hátulról indítani a támadásokat, pontos passzokkal,* s erre a bal lábát is jól tudta használni. *Bombaerős szabadrúgásaitól rettegtek a kapusok.*

— *Buzánszky részben éppen gyorsasága révén került előtérbe,* s annak idején aránylag hamar beilleszkedett a válogatott csapat játékába. *Igen jól keresztez,* az elmúlt években rúgótechnikája is rengeteget fejlődött, igyekszik lehetőleg emberhez adni a labdát. Hibája, hogy néha kicsit könnyelmű. *Hajszállal Kovács II-t tartom érdemesebbnek a második helyre* — Buzánszky előtt. *Kárpátit kell még megemlítenem.* Nagyszerű testi felépítésű hátvéd, kitűnő érzékkel a csapatjátékhoz.

— *A balhátvédek sorát Balogh II. Sándorral az Újpest, illetve a Bp. Dózsa sokszoros válogatottjával kell kezdenem.* Töké-

Lantos Mihály

letesen kétlábas játékos, éppen ezért nemcsak a bal, hanem a jobb oldalon is nagyszerű játékra volt képes. *Legjobban fejelő hátvédeink közé tartozott,* ő alkalmazta először az előrevetődéses felszabadító-fejelést, de nagyszerűek voltak hanyattvetődéses felszabadító rúgásai is. *Igen jó helyezkedési érzékkel, megfelelő gyorsasággal rendelkezett,* nem vesztette el a fejét a nehéz helyzetekben sem. Higgadt játékával nagy hasznára volt a csapatának.

— *Lantost illeti meg a második hely, mégpedig csak egészen minimális különbséggel Balogh II. mögött.* Remek testi felépítésű

hátvéd, nagyszerű fizikummal. *Mindkét lábbal egyformán jól rúg,* kitűnően fejel, de *mozgékonyságban valamivel Balogh II. mögött marad,* ezért nem kerülhetett az

Lóránt Gyula

első helyre. Rettenetes erejű, de amellett jól irányított szabadrúgásait a külföldiek is jól ismerik. *Pompás helyezkedési érzékkel bír,* de talán éppen ennek következtében néha könnyelművé vált. *Tértölelő, hatalmas felszabadító rúgásaival gyakran indít el kecsegtető ellentámadásokat.* Hibája, hogy kissé nehezen fordul. A szélsőhátvédek sorrendje tehát:

Jobbhátvéd: *1. Rudas Ferenc, 2. Kovács II. József.*

Balhátvéd: *1. Balogh II. Sándor, 2. Lantos Mihály.*

A középhátvédekről

— Aligha vitatható, hogy *az elmúlt tizenkét év legjobb magyar középhátvédje Lóránt Gyula volt.* Eszményi fizikai felépítésű játékos, akire a *legnehezebb feladatokat is mindig nyugodt lélekkel rá lehetett bízni.* Taktikailag a *legérettebb* a korszak valamennyi védőjátékosa között, *ragyogó rúgókészséggel, nagyszerű fejjátékkal, kiváló ütemérzékkel, a megfelelő keménységgel.* Erélyes játékával *Lóránt* már a mérkőzés első perceiben tekintélyt tudott biztosítani magának, erre pedig sok-sok válogatott találkozón nagy szükség volt. A jobb lába erősebb, de bal lábát is jól tudja használni. Kissé kemény izomzatú játékos, emiatt könnyen sérülékeny. Ki kell emelnem *Lóránt felkészülésének lelkiismeretességét és komolyságát.* Példamutatóan sportszerűen élt, *válogatott mérkőzés előtt minden idegszálával a játékra összpontosított.* Állóképessége, erőnléte *mindig mintaszerű volt.* Néha — döntő pillanatokban — kissé határozatlan volt, mégis azt kell mondanom, hogy ezektől eltekintve, éppen *a határozottság is az erényei közé tartozik.* Kitűnően keresztez, jól ismeri fel a helyzeteket, nagyszerűen érti a hátulról történő támadás-indítást.

— *Börzsei János* nemcsak pompás fizikuma, kiváló rúgókészsége, nagyszerű taktikai érzéke miatt érdemelte ki a második helyet, hanem általános játékintelligenciájáért, kitűnő fejjátékáért megbízhatóságáért is. Ő is inkább jobb lábas, de ballal is nagyszerűen rúg. Időben keresztez, ezzel sok kellemetlen helyzetet tud tisztázni a széleken is. *Nemcsak játéka, hanem magánélete, általános emberi magatartása miatt is valamennyi magyar labdarúgó elé példaképül állíthatjuk.* Kevés magyar játékos dicsekedhetik azzal, hogy *ilyen korban* még az élvonalban, sőt a válogatott csapatban szerepel. *Szűcs* Sándort és *Kispéter* Mihályt említem még meg a középhátvédek közül. A robusztus alakú *Szűcs* nemcsak jól rúgott, hanem kitűnően fejelt is, bombaszabadrúgásai is emlékezetesek maradnak még sokáig. *Kispéter* középen is, baloldalon is a legjobbak közé tartozott hosszú esztendőkön át. A középhátvédek rangsora:

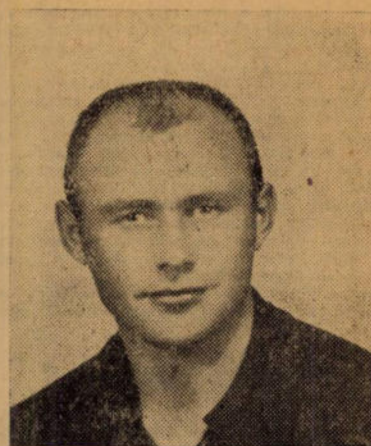
1. Lóránt Gyula, 2. Börzsei János.

Kovács I. Imre

Nagymarosi Mihály

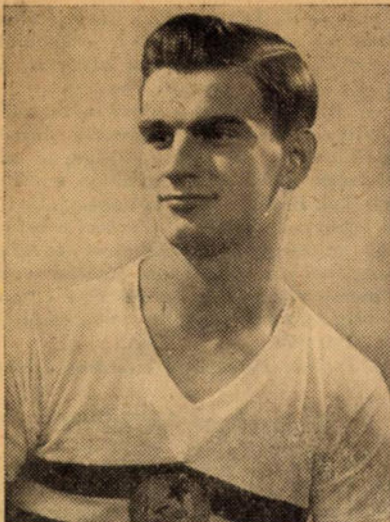

Egresi Béla

Bozsik és Kovács I., Zakariás és Nagymarosi

— Megint egy poszt, ahol nem lehet vita. *Bozsik József nemcsak ennek a korszaknak, hanem — véleményem szerint — minden időknek legjobb magyar jobbfedezete s az öt világrész legjobb fedezetjátékosa.* Bozsik — játékosegyéniség. Hallatlan játékintelligenciája, tökéletes labda-kezelése és helyzetfelismerési készsége, jó fejjátéka, *eszményi támadófedezetté avatják* Bozsikot. Rendkívüli érzékkel végrehajtott szerelései, nyugodt cselezése, pontos labdaleadásai révén *annyi nagy magyar siker egyik legfőbb részese volt.* Bozsik az a játékos, aki *minden helyzetben megtalálja a legjobb megoldást.* Játéka könnyed, erőlködés nélküli és nyugodt. *A legzavarosabb helyzetekből is képes úgy kihozni a labdát a kapu előteréből, hogy nemcsak a nézők, de sokszor az ellenfél csatárai is eltátják a szájukat a csodálkozástól.* Néha hajlamos a könnyelműségre, de ez nem változtat azon a tényen, hogy *Bozsik — világklasszis.*

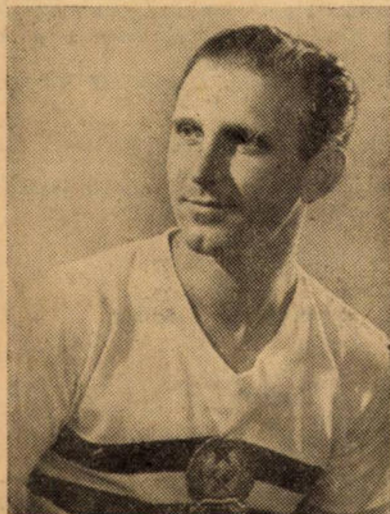
— *Kovács I. Imre szinte ugyanazokkal a kivételes képességekkel rendelkezik, mint Bozsik,* de egynémelyiknél — kissé „lelassított kivitelben". Nem mindig képes arra, hogy olyan zseniális megoldást válasszon, mint *Bozsik.* Mindenképpen *ő is egyéniség,* akinek jelenléte rányomja bélyegét az egész csapat játékára. *Ragyogó fejjátékkal rendelkezik, technikailag nagyszerűen képzett,* emellett küzdeni tudása is mintaszerű. *Pompásan lő kapura.* „Balszerencséje", hogy *Bozsik* éppen vele egyidőben van az élvonalban, másként ő *lett volna a válogatott állandó jobbfedezete.* Mint a technikás fedezetek általában, ő is *támadó szellemben szeret játszani.* A jobbfedezetek közül még megemlítem *Szojkát, Bundzsákot és Szabó Lászlót.* Mindhárman kiváló játé-

Kocsis Sándor

kosok, akikre nyugodtan lehet számítani a magyar válogatott csapatokban.

— *Balfedezetben bizony már sokkal nehezebb a választás, mint a jobb oldalon.* Két játékos kerül előtérbe: *Zakariás* József és *Nagymarosi* Mihály. *Zakariás érdemelte ki az első helyet,* elsősorban óriási helyezkedési érzékével, no meg azzal, hogy hosszú időn keresztül valamennyi magyar válogatott közül talán *a leghasznosabb csapatjátékot volt képes nyújtani.* Minden megmozdulása a csapat érdekében történt és történik. *Akaratereje, nyugodtsága, óriási munkabírása és megbízhatósága „aranyat" ért a válogatott csapat mérkőzésein.* A helyezkedési érzékével kapcsolatban még valamit: *sokszor még azt is megérezte, ha a kapus mögé kellett helyezkednie,* s ilyképpen nem egy góltól mentette meg a csapat hálóját. *Nemcsak kitűnően szerel, hanem jó labdaleadásaival sok támadás elindítója is.* Kilencven percen át *fáradhatatlanul küzd,* és nagyszerűen segíti játékostársait, legyen az a középhátvéd, a kapus, vagy a balszélső.

Hidegkúti Nándor

Abszolút kétlábassága, megfelelő fejjátéka is az erényei közé tartozik. Mindig lehetett rá számítani. *A londoni 6 : 3-as mérkőzésen például — véleményem szerint — csapatunk legjobbjai közé tartozott.*

— *Nagymarosi Mihály kétségtelenül technikásabb,* jobb labdakezelésű fedezet volt, mint *Zakariás,* sőt *egyike lehetett volna a magyar labdarúgás legnagyobb egyéniségeinek.* Ha állandóan balfedezetet játszott volna, talán meg is előzi Zakariást. Igaz, hogy *éppen kivételes klasszisa miatt egyformán jól játszott a bal- és jobbfedezet helyén, sőt középhátvédben* is. Rendkívüli *labdaérzékkel rendelkezett,*rúgókészsége, fejjátéka *mintaszerű volt.* Mindkét lábát egyformán jól használta. Néha öncélúvá vált a cselezése, mint ahogyan játékfelfogása is kissé bohém volt. A többiek közül Szojkát a baloldalon is fel kell sorolnom, rajta kívül *Lakat, Kotász* és *Dékány dr.,* a legfiatalabbak közül *Kleibán* játéka tetszett, illetve tetszik nekem.

Puskás Ferenc

A jobbszélsők

— Sok kiváló jobbszélsővel rendelkezünk ebben az időszakban, s közülök szerintem *Egresi Béláé a pálma.* Az Újpest volt játékosa *pompás szélsőerényekkel rendelkezett,* rendkívül mozgékony, gyors volt. *Játékát nemigen tudták kiismerni a védők,* mindig veszélyt jelentett az ellenfél kapujára, akár közvetlenül, akár közvetve, a leadásai vagy beadásai révén. *Remekül passzolt 20—30 méterre is,* jó érzékkel rendelkezett az összjátékhoz. *Tudta, mikor kell lőnie, mikor kell beadnia.* Ésszel játszott, mindig körülnézett — a pillanat tört része alatt — hová kell adnia a labdát, melyik játékostársa van a legjobb helyzetben. *Tervszerűen változtatta a helyét,* nagyszerűen húzott kapura és igen jó lövései voltak. *Higanyszerű mozgása ellen* nehezen tudott megoldást találni az ellenfél védelme.

— *Ugyanolyan nehéz a második jobbszélső kiválasztása, mint a második jobbhátvédé.* Két, nagyon egyenlő képességű játékos jön itt szóba: *Budai* László és *Sándor* Károly. Mindketten *nagyszerűen indítanak hátulról is támadást,* szívesen mennek hátra a labdáért. Mindkét szélső *rendkívül gyors, küzdőképes,* jól húz kapura. *Nehéz különbséget tenni közöttük s inkább talán csak érzés dolga, hogy Budait teszem Sándor elé, nem pedig fordítva.* (Véleményünk szerint Sándor hajszállal jobb, mint Budai, de — most Titkos Pálé a szó. A hozzászólásokat cikksorozatunk végére hagyjuk. Az előző összeállításokban is lehettek vitás pontok, de mindezekhez majd két hónap múlva kérjük olvasóink hozzászólását. A cikkíró megjegyzése.) *Radulyt, Kertészt és Tóth II-t érdemes még megemlíteni. A jobbszélsők sorrendje ezek szerint :*

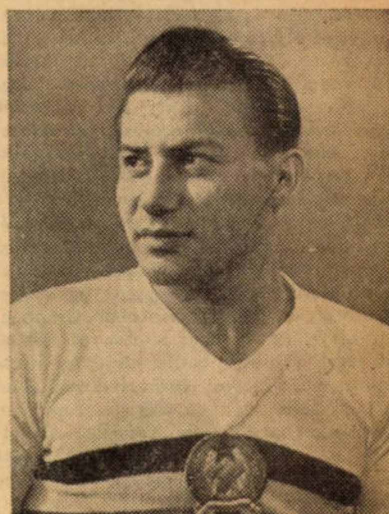
1. Egresi Béla, 2. Budai László.

Czibor Zoltán

Világklasszis az első helyen

— *Kocsis ennek az időszaknak kimagaslóan legjobb jobbösszekötője.* Pompás testi adottságokkal rendelkező, tökéletes

Budai László

labdakezelésű, abszolút kétlábas játékos, egészen kivételes fejjátékkal. Szélsőjét kitűnően foglalkoztatja, de keresztlabdái is kiválóak. *A kaputól harminc méterre már gólveszélyt jelent, ragyogóan* ismeri fel a kapu közelében a helyzeteket, s váratlan megoldásaival a legjobb helyzetbe tudja hozni játékostársait is. *Játéka éppolyan színes, ötletes, élvezetes, mint például Bozsiké, Hidegkútié, vagy Puskásé.* Labdavezetése mintaszerű, *gólképessége nem mindennapi.* Nem véletlen, hogy az 1954. évi VB-n ő volt a legeredményesebb csatár. Ő is *játékos-egyéniség.* A pályán tanúsított *magatartása példaszerű.* Fejjátékáról még néhány szót kell mondani. *Fejesei szinte élményszámba mennek.* Ahogyan kiemelkedik egy-egy előreadásra, beadásra, ahogyan irányítja fejeseit, az *szinte egyedülálló a világon.* Ehhez hozzásegíti nagy ruganyossága is.

— *Szusza, a Bp. Dózsa válogatott csatára következik Kocsis után.* Klubcsapata támadósorának nemcsak szellemi irányítója évek hosszú sora óta, hanem egyben legeredményesebb tagja. *A válogatottban is legtöbbször kiemelkedő játékot láthattunk tőle.* Abszolut kétlábas, hatalmas lövőerővel. Az elmúlt tizenkét évben *kevés olyan csatárunk volt, aki úgy tudott kapásból lőni, mint ő.* Jól fogja össze a szárnyakat, keresztlabdái mindig használhatók. Elgondolásait nemcsak saját játékostársaira, hanem az ellenfélre is rá tudja kényszeríteni. A belsőhármas minden posztján teljes értékű harcos. *Kubala, Csordás* és *Keszthelyi* nevét sorolom még fel. *Kubala* nálunk csak rövid ideig szerepelt, a robbanékony *Csordás* még tovább fejlődhet, *Keszthelyit* átlagon felüli játékintelligenciája miatt kell megemlítenem. A jobbösszekötők rangsora így alakul:

1. Kocsis Sándor, 2. Szusza Ferenc.

Hidegkúti és Deák

— *Összekötőből középcsatárrá vált játékos kerül az első helyre, Hidegkúti személyében.* Tökéletes technikai és taktikai képzettsége révén *a csatársor minden posztján egészen kimagasló játékra képes, sőt fedezetben is extraklasszis.* Emlékezzünk csak vissza a VB-n a brazilok elleni mérkőzésre, amikor *Bozsik kiállítása után ragyogóan játszott fedezetet.* Legnagyobb sikereit mégis *a középcsatár helyén aratta, itt vált valóban extraklasszissá.* Abszolút kétlábas, remek lövésekkel, pompás helyzetfelismeréssel. Ragyogóan passzol, emellett munkabíró, sőt ha kell, *harcos, kemény játékos is tud lenni.* Ragyogóan irányító, gyors elhatározó képességű futballista, a *felszabadulás utáni labdarúgásunk egyik legnagyobb egyénisége.* Született tehetség, Schlosserhoz, Orthhoz, Bozsikhoz, Puskáshoz, Kocsishoz hasonlóan, aki a harmincadik életévén jóval túl is *a világ labdarúgásának élvonalában tudott maradni.* Ebben nagy szerepe van *kifogástalan magánéletének,* sportszerű életmódjának, úgyhogy — Börzseivel együtt — *e tekintetben minden magyar labdarúgó példaképének tekintheti.*

— *Deák* Ferenc azóta az NB II-ben szerepel, de feltétlenül megérdemli a második helyet. A negyvenes évek második felében *ő volt az eszményi középcsatár-típus megtestesítője.* A végrehajtás volt a főfeladata s *ezt a szerepkört a legtöbbször hibátlanul be is töltötte.* Nagyszerűen tudta helyzetbe hozni magát, *minden idegszálával a gólra tört,* rendkívül gyors volt, s *a gólhelyzetek kihasználásában általában egészen kicsi hibaszázalékkal teljesítette feladatát.* Mindkét lábával egyformán jól lőtt, fejjátéka is megfelelő volt. *Nem véletlen, hogy több bajnoki évben ő szerezte meg a gólrekorderi címet s hogy góljainak tekintélyes részét érte el fejesből.* Szuszát ezen a poszton is felemlítem, hiszen a belsőhármas mindegyik posztján sokat szerepelt, s *középcsatárban is egészen kiváló teljesítményeket nyújtott.* Szilágyi I-et elsősorban jó helyzetfelismerése, gólképessége miatt kell a legjobbak közé sorolnom. A két legjobb középcsatár:

1. Hidegkúti Nándor, 2. Deák Ferenc

Két kispesti fiú...

— *Nem hiszem, hogy akadna valaki a világon, aki Puskás első helyét kétségbe merné vonni. A magyar labdarúgó-sport legnagyobb egyéniségei közé tartozik, akinek játéka nemcsak egy-egy mérkőzésre nyomja rá bélyegét, hanem a második világháború utáni labdarúgó-sportra világviszonylatban is.* Talán használhatom ezt a kifejezést: *született zseni* a labdarúgásban. Labdavezetése, lövőképessége, 30—40 méteres, hajszálpontos passzai, a játékostársak helyzetbe hozása, hihetetlen munkabírása szinte *felbecsülhetetlen értékű. Helyzetfelismerése egyenesen csodálatos.* Sokszor *huszonegy játékos és százezer néző közül senki sem tudja, hogy mi lesz a következő húzása, de az biztos, hogy mindig a legjobb megoldást választja.* Bár a jobb lába gyengébb, mint a bal, sok gólt lőtt már jobb lábbal is. Hosszú, tértölelő passzai révén pillanatok alatt gólhelyzet alakulhat ki az ellenfél térfelén. *Nagy mérkőzések előtt minden idegszálával az előtte álló hatalmas feladatokra készül, a pályán odaadó lelkesedéssel küzd kilencven percen át.* Puskás imádja a futballt, *magáért a játékért, a szórakozásért.* A csatársor szellemi vezére, irányítója, hátramegy a labdáért, ha kell, küzd a saját 16-osán éppúgy, mint az ellenfél kapuja előtt. Tudja és érzi, hogy játékostársainak mikor mit kell csinálniok, *együtt él, mozog a labdával akkor is, ha az tőle hatvan méternyire van.*

— Kispesti játékos kerül a második helyre is, mégpedig *Mészáros* József. Játékintelligenciája, higgadtsága, jó labdakezelése, előkészítő munkája emeli *a legjobbak közé.* Abszolút kétlábas, jól lövő, jól fejelő összekötő volt. *Zsolnai* a betegsége miatt nem fejlődhetett tovább, pedig nagyon tehetséges játékos volt. A maiak közül még *Vilezsál* és a csepeli *Molnár* tartozik a legjobb balösszekötőkhöz. Itt tehát ez a sorrend:

1. Puskás Ferenc. 2. Mészáros József.

A balszélsőkről

— Néhány kiváló balszélsővel rendelkeztünk és rendelkezünk 1945 óta, s *közülük Czibor Zoltánt teszem a rangsor élére.* Rendkívül gyors szélső, nagyszerű labdavezetéssel és cselező-készséggel. *Technikailag kitűnően képzett,* szinte tökéletesen kétlábas játékos, aki szélvészként húz kapura és *egészen kiváló lövő-készséggel rendelkezik.* Nagyszerűen ért a kapu előtti *helyzetek kihasználásához,* sőt gyakran még *olyankor is gólt lő, amit helyzet nem is előzött meg.* Sokszor eredményes olyan esetekben, amikor szinte *semmi köze sem volt az akcióhoz,* vagy nem is lehetett rá számítani, hogy még ő is bele tud avatkozni a támadásba. *Ő talán az egyetlen magyar csatár, aki a legnagyobb sebesség mellett is képes egy tizedmásodperc alatt megállni,* s utána irányt változtatni. Nagy érzéke van a helycserés támadásokhoz, s *jobbszélen is ugyanolyan eredményes játékra képes,* mint a bal oldalon.

— *Tóth III Mátyást, az Újpest volt balszélsőjét* kell tennem a második helyre. Jó izomzatú, kétlábas szélső volt, *rendkívül gyors,* nagyszerűen húzott kapura és *jobbal-ballal pompásan lőtt.* Kitűnően cselezett, *futtából történt labdaátvételei gyakran szinte élményszámba mentek.* Remekül fejelt, rendkívül ruganyos volt, fejesei a kapu közelében mindig gólveszélyt jelentettek. A volt újpesti *Nyers* csak rövid ideig játszott itthon. A maiak közül *Tóth* Mihály és *Fenyvesi* (Bp. Kinizsi) nevét említhetem meg. A balszélsők élcsoportja:

1. Czibor Zoltán, 2. Tóth III Mátyás.

A „korszak" legjobb csapata

Titkos Pál elsorolta az 1945-től napjainkig terjedő időszak legjobb játékosait. Belőlük ennek a „korszaknak" legjobb csapata tehát így alakul:

Grosics
Rudas — Lóránt — Balogh II
Bozsik — Zakariás
Egresi — Kocsis — Hidegkúti — Puskás — Czibor

A második csapat:

Henni
Kovács II — Börzsei — Lantos
Kovács I — Nagymarosi
Budai — Szusza — Deák — Mészáros — Tóth III

Következő cikkünkben — amellyel sorozatunk befejeződik — *a három korszak legjobb csapataiból kialakított tizenegyet, illetve „kétszer tizenegyet" ismertetjük, azaz a minden idők legjobb magyar tizenegyét és második csapatát.*

SZŰCS LÁSZLÓ

A kerek labda az olimpián

(Helsinki, 1952)

A XIV. újkori olimpia, a londoni, a világháború következtében csak nyolc évvel a megelőző után kerülhetett sorra. Közben nagy változás állott be a labdarúgás sportjában. Egykor vezető nemzetek csapatai jelentéktelenekké váltak, mások élre törtek. A legnagyobb előretörés kétségtelenül a Szovjetunió csapata nevéhez fűződik.

Szalnyikov, a sokszoros válogatott szovjet csatár

A szovjet labdarúgás megjelenése

A szovjet csapatok már a huszas évek elején kezdtek bekapcsolódni a nemzetközi sportéletbe. Hiszen *első válogatott mérkőzésüket már* 1923. *szeptember* 18-*án megvívták* Tallinnban, Észtország ellen (eredmény 2 : 2). Ezt a mérkőzést egyébként — magyar bíró vezette, néhai *Vértes* Imre. 1924-ben és 1925-ben már két szovjet—török mérkőzésre is sor került, mindkettőt a Szovjetunió nyerte, Moszkvában 3 : 0-ra, Istanbulban 2 : 1-re. De ezután abbamaradtak a találkozók, s *lényegében csak* 1945-*ben kapcsolódott be a nemzetközi labdarúgó életbe a Szovjetunió.* A moszkvai Dinamó angliai szereplése jelenti a kezdetet, s egyben a teljes sikerű bemutatkozást. Minthogy pedig az 1948-as londoni olimpián a Szovjetunió csapata nem vett részt, sőt hiányoztak a magyarok, osztrákok, németek, délamerikaiak, ennek az olimpiának a színvonala nem ütötte meg a világ labdarúgásának akkori színvonalát és nem tudott általános, világszerte megnyilatkozó érdeklődést és elismerést sem kelteni.

Svéd elsőség a londoni olimpián

Egyáltalán nem állítjuk persze, hogy ennek a labdarúgó olimpiának a hiányzások folytán elveszett a jelentősége. Sőt, hangoztatjuk, hogy az *akkori svéd válogatott,* amely végeredményben az elsőséget megszerezte, *igen tehetséges, kiváló játékosokból állt,* és a csapat mint egység is nagy erőt képviselt. Hiszen, ha nem is pontosan ezzel az együttessel, öt évvel az olimpiát megelőzően a svédek már 7 : 2-re verték Budapesten a magyar válogatottat is. Londoni olimpiai győzelme után pedig olyan kapós lett a svéd „áru", hogy a külföldi országok, főleg az olasz egyesületek szinte szétszedték az egész együttest, s a legjobb svéd játékosok éveken át hatalmas sikerrel küzdöttek különböző olasz csapatokban.

Az olimpiai döntőben *Lindberg — K. Nordahl, Nilsson — Rosengren, B. Nordahl, Andersson I. — K. Rosen, Gren, G. Nordahl, Andersson II., Liedholm* összeállításban szerepeltek.

A londoni olimpiai futballtorna végeredménye ez lett:

1. *Svédország,* 2. *Jugoszlávia,* 3. *Dánia.*

A döntőt a svédek 3 : 1-re nyerték Jugoszlávia ellen, a harmadik helyet eldöntő küzdelemben a dánok 5 : 3-ra győzték le Anglia amatőr válogatott csapatát.

1952: a Szovjetunió először az olimpián!

Nagy érdeklődést azután az 1952-s olimpia labdarúgótornája keltett. Nem kis részben azért, mert ezen *részt vett a Szovjetunió csapata is.* A szovjet klubcsapatok és városi válogatottak sorozatos sikerei alapján általában első esélyesnek tekintették a szovjet együttest. De már az első mérkőzésen kiderült, hogy valami baj van a szovjet csapattal.

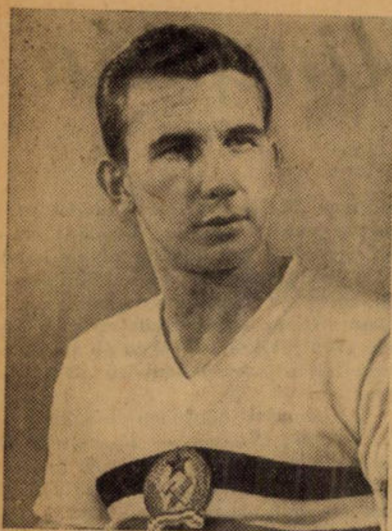
Első ellenfelüket, a bolgár csapatot csak hosszabbított játékidőben tudták nagy nehezen legyőzni 2 : 1 (0 : 0, 0 : 0, 2 : 1) arányban. Voltak, akik azt mondták, hogy a pár éve (1945—47) oly félelmetes csapat megkopott, s a szovjet vezetők nem fiatalították eléggé. Főerősségük, *Bobrov,* már inkább csak előkészített, sem ő, sem más nem vállalkozott kapuralövésre, s ezért nem érvényesült a szovjet tudás-többlet, azért nem mutatkozott meg gólokban a szovjet fölény. (*Szögletarány* 8 : 1:) Mások szerint súlyos hiba volt a csapatot majdnem teljes egészében a CDSzA-ra építeni. A bajnokcsapat ugyanis éppen az olimpia napjaira letört, fáradt, sőt sérültekkel megtűzdelt volt. A mérkőzést egyébként *Zsolt* István személyében magyar játékvezető vezette, aki szerint az eredmény igazságos volt, a játék rendkívül gyors, lendületes, de keveset lőttek a csatárok kapura. Ezt a mérkőzést Kotka városában rendezték.

A szovjet csapat következő mérkőzése Tampreben került sorra, az angol *Ellis* vezetésével. Ez a mérkőzés még a meghosszabbításban sem dőlt el. Az ellenfél, a jugoszláv csapat hatalmas lendülettel kezdett, félidőben 3 : 0-ra, később 4 : 0-ra majd 5 : 1-re vezetett, s már biztos győztesnek látszott, a védelmében rengeteg hibát vétő szovjet csapattal szemben. Ekkor azonban a támadók összeszedték magukat, *Bobrov* megfiatalodva vezette a támadások sorozatát és *szinte pillanatok alatt* 5 : 5-*re egyenlítettek.*

Basaskin, a szovjet válogatott középhátvédje

Kétszer 15 perces hosszabbítás következett, de a fáradt csatárok ekkor már nem tudtak veszélyesek lenni egyik kapura sem. A mérkőzést újra kellett játszani.

Zakariás József

A két nap múlva, a szintén Tampereben lebonyolított mérkőzésen *Bobrov* góljával pillanatok alatt megszerezte a vezetést a szovjet csapat, de azután Jugoszlávia együttese egyre inkább fölénybe került. *Mitics* egyenlített, sőt *Bobek* (11-esből) már a vezetést is megszerezte. A második félidőben *Csajkovszki* nagy bombája bebiztosította a jugoszláv győzelmet. A labda egyébként *Nirkov* lábán irányt változtatva jutott be a kapuba. Igy Jugoszlávia jutott tovább, míg a Szovjetunió, a torna legérdekesebb és legnagyobb érdeklődéssel várt együttese kiesett.

Mi történt ezalatt velünk?

A magyar csapat jól felkészült erre a tornára. Túlzott részletekbe — úgy érzem — nem kell belemerülnöm, mert hiszen *Sebes* Gusztáv *„A magyar labdarúgás"* című könyvében részletesen megírta ennek a tornának a történetét.

Az előkészületek sikerét, eredményességét már az is nagyban elősegítette, hogy kitűnő edzőtársakkal lefolyt mérkőzéseken fejlődött ki a magyar válogatott.

Bécsi „próba-babák"

Különösen emlékezetes a bécsi kéksárgák, a Vienna elleni kettős kísérleti mérkőzés. Először június 29-én, vasárnap állt ki Ujpesten a magyar válogatott (hivatalosan „Budapest") a Vienna ellen. *Gyönyörű mérkőzés volt.* Az osztrákok nagyszerűen játszottak, de csak „játszottak", mint rendesen. Nem mentek bele az emberbe, *hagyták játszani a magyarokat,* s maguk is a labdával akarták megszerezni a sikert, — s nem labda nélkül... Végeredményben 5 : 3-ra győzött a magyar csapat. Már látszott, hogy a kifejezetten támadásra beállított együttes szép elgondolásait még nem mindig tudja megvalósítani, de az elgondolások már magukban is örömmel töltöttek el mindenkit. *Grosics — Buzánszky, Börzsei, Lantos — Kovács I., Bozsik — Budai, Kocsis, Hidegkuti, Puskás, Czibor* összeállításban szerepeltünk itt.

Három nap múlva, július 2-án került sorra — újra Ujpesten — a második mérkőzés. Ezt a *Gellér — Dalnoki, Lóránt, Lantos — Bozsik, Zakariás — Csordás, Hidegkuti, Palotás, Puskás, Czibor* együttes (később *Kocsis* is játszott) 4 : 0-ra nyerte. Itt a magyar csatárok már egészen nagyvonalú játékkal örvendeztették meg a szurkolókat és tették *sakkmattá Kollerékat.*

(Ugyanekkor játszotta utolsó két edzőmérkőzését a román válogatott, sorsolásbeli első ellenfelünk. Ők a moszkvai Dinamóval szemben álltak ki, Moszkvában, és minkét mérkőzésük döntetlebül végződött. Moszkvából már egyenesen kiutaztak Helsinkibe.)

Börzsei János

Az utolsó előkészületek

A Vienna-mérkőzések után küldtük el névszerinti nevezésünket az olimpiára, s a következőket jelentettük be: *Grosics, Gellér, Buzánszky, Lantos, Dalnoki, Lóránt, Börzsei, Bozsik, Kovács I, Zakariás, Szojka, Budai, Csordás, Kocsis, Hidegkuti, Palotás, Puskás, Czibor.*

A labdarúgó bajnokságban ekkor — veretlenül — a Bp. Honvéd vezetett, amely utolsó mérkőzésén 1 : 1-es döntetlent harcolt ki az az azévi kupagyőztes Bp. Bástya (Vörös Lobogó) ellenében. A bajnokságot május 5-én félbeszakították az olimpiai előkészületek kedvéért és csak az olimpia után folytatták.

Július 9-én, szerdán tartotta utolsó hazai edzését a válogatott keret, *Kalmár* Jenő, *Opata* Zoltán és *Mándi* Gyula edzők vezetésével, *Sebes* Gusztáv felső irányítása mellett. Másnap azután *Titkos* Pál vezetésével a ferihegyi repülőtérről útnak indultak a labdarúgók az olimpiára, Finnország felé.

Első olimpiai mérkőzésünk

Első mérkőzésünket keddre, július 15-re tűzték ki, Turku városába. Zsúfolt nézőtér (14 000 fő) előtt kezdtük meg olimpiai szereplésünket. *Sebes* Gusztáv a vélt legjobb csapatot állította ki: *Grosics — Dalnoki, Lóránt, Lantos — Kovács I, Bozsik — Budai, Kocsis, Hidegkuti, Puskás, Czibor.*

Ellenfelünk, Románia csapatában számos ismerősre akadtak játékosaink: *Voinescu — Zavoda II. Kovács J, Farmati — Calinoiu, Serfőző — Paraschiva, Iordache, Ozon, Pecsovszki, Suru* szerepelt a kékinges román csapatban. A játékot a szovjet *Latüsev* vezette.

Jelentős fölényünkkel kezdődött a játék, de az első félidőben csak *Czibor* lőtt egy gólt. Szünet után *Kocsis* növelte góljaink számát. Az egyre keményebbé, sőt durvává váló mérkőzésen játékosaink meglehetősen óvatosan játszottak, néhány sérülést is szenvedtünk, s a románok *Suru* révén szépítettek. Egyre jobban keményedett és romlott a játék, a belemenések egymást érték. Jellemző, hogy a játékvezető a végefelé *Kocsist* kiállította.

Bár kétségtelen, hogy a magyar csapat nem játszott legjobb formájában és főleg a csatársor kényeskedett, még nagyobb arányú győzelmet is megérdemeltünk volna a túlkeményen játszó románok ellen. *De csak egy volt a fontos, a továbbjutás, nem a gólarány:*

Kovács II. József

28 év után végre legyőzzük Olaszországot

Csaknem egy hét múlva, július 21-én, hétfőn került sor második mérkőzésünkre. Ellenfelünk — Olaszország... Tudvalevő, hogy az olasz válogatottal az elmúlt években soha sem boldogultunk. 1925. évi, milánói győzelmünk után sorozatos vereségek, vagy legfeljebb döntetlenek jelezték, hogy sehogy sem tudjuk megtalálni az ellenszert a délamerikaiakkal teletüzdelt olasz válogatott nagylendületű, gyors futballjával szemben. *Voltak mérkőzések, amelyeket végigtámadott a magyar csapat — és a végén mégis kikapott.*

Bár ezúttal az olasz színeket, „amatőr" együttes képviselte, mégis félelmetes erejűnek ígérkezett. Hiszen a Helsinkiben megjelent olasz játékosok közül hét a nagy olasz válogatottban is szerepelt már, s szinte valamennyien az első osztályú proficsapatok állandó tagjai voltak. A holland *Van der Meer* vezetésével ez a két csapat futott ki szemerkélő esőben, 20 000 néző elé, a helsinki stadionban:

Magyarország: *Grosics — Buzánszky, Lóránt, Lantos — Bozsik, Zakariás — Csordás, Kocsis, Palotás, Puskás, Hidegkuti.*

Olaszország: *Bugatti — Rotta, Azzini, Corradi — Neri, Venturi — Mariani, Pandolfini, Larossa, Gimona, Fontanesi.*

Budai azért maradt ki, mert a románok elleni mérkőzésen elég súlyosan megsérült. *Dalnoki* is megsérült akkor, de csak könnyebben. Nála viszont hasznosabbnak ígérkezett a jobb oldalon otthonosabb *Buzánszky.*

A magyar csapat káprázatosan kezdett, húsz perc alatt lőtt két gólt *Palotás* révén, később könnyített az iramon. A végén azután *Kocsis* egy élesen földrefejelt, s onnan felpattanó labdájával 3 : 0-ra alakult győzelmünk aránya.

Törökország ellen

Július 24-én Kotkába utazott a magyar labdarúgó válogatott, s az otaniemi táborban lakott. Új ellenfelünk Törökország csapata volt. Ekkor *Czibor* játszott balszélsőt, e poszttól eltekintve ugyanabban az összeállításban szerepeltünk, mint az olaszok ellen. A finn *Karni* játékvezető sípjelére azonnal támadóan léptünk fel és hatalmas fölénybe kerültünk.

Egymás után lőttünk az első félidőben két gólt (*Palotás, Kocsis*) a másodikban újra kettőt (*Lantos, Puskás*). Ekkor *Grosics* könnyelműsködése gólhoz segítette a törököket. (*Güder* szabadrúgásáról azt hitte, hogy a kapu mellé száll a labda...) *Bozsik, Kocsis* és *Puskás* további góljaival végeredményben — *impondáló játékkal* — 7 : 1-re győztünk.

Ugyanekkor játszották Helsinkiben a brazil—német mérkőzést. A legjobb profi játékosait nélkülöző délamerikai csapat 2 : 2-re végzett, majd a meghosszabbításban a németek fizikuma, jobb erőnléte érvényesült, s végül *Fr. Walter* csapata 4 : 2-re győzött.

Legyőzzük a védő olimpiai bajnokot

Július 28-án, hétfőn került sor a magyar—svéd elődöntő mérkőzésre Helsinkiben, az olimpiai stadionban 35 000 néző előtt. Az előző csapattól egy poszton eltérő összeállításban szerepeltünk, Jobbszélsőt *Csordás* helyett *Hidegkuti* játszott.

A svédek, bár *Gren* és a *Nordahlok* ekkor már mint profik Olaszországban rúgták a labdát, megint igen erős csapatot tudtak rajthoz állítani, s Norvégia és Ausztria legyőzésével jutottak el az elődöntőig. (Ausztria amatőr együttest küldött ki.)

Az angol *Ling* vezette ezt a mérkőzést, amelyen *a magyar csapat egészen nagyvonalúan játszott.* Most valóban a korszerű, új, sokmozgásos, sokhelycserés, lyukrajátszásokra alapított támadás vezetést mutattuk be. A kapunktól kezdve ésszerűen kiépített támadásokkal operáltunk. A svédeknek nem volt ellenszerük. *Puskás, Palotás, Lindh* (öngól), *Kocsis, Hidegkuti, Kocsis* lőtte sorrend ben a gólokat, s az eredmény még nagyobb arányú is lehetett volna, ha szünet után már egy kicsit nem kezd kényelmeskedni néhány játékosunk.

Igy jutottunk a döntőbe, ahol a németeket 3 : 1-re verő jugoszláv csapattal kerültünk szembe.

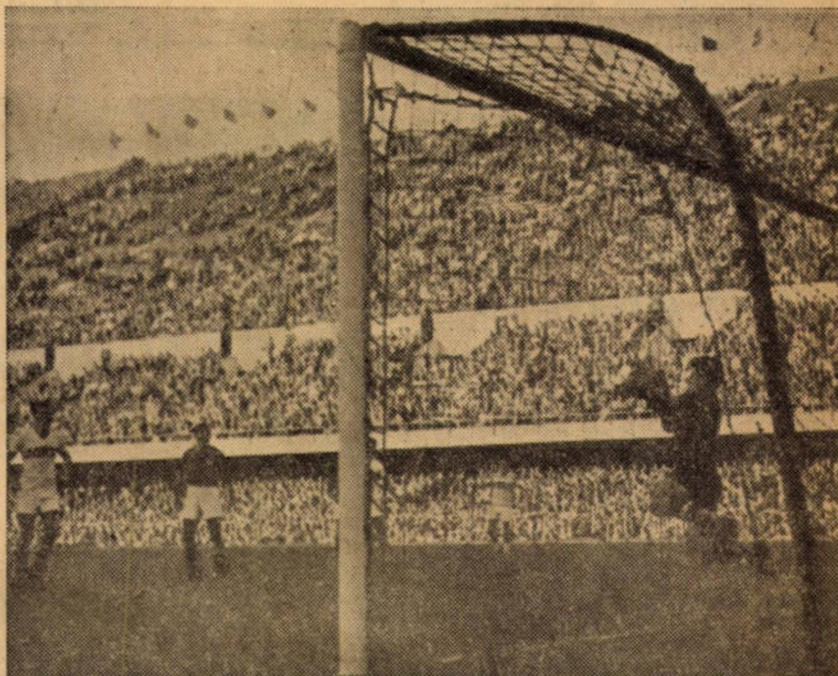
A döntő

A csapat ugyanúgy állt ki, mint a svédek ellen, tehát még most sem a legjobb összetételben, amint hogy az egész olimpia alatt egyszer sem tudtunk a későbbi, híres angolverő összeállításban szerepelni. A jugoszlávok csapata ez volt:

Beara — Sztankovics, Horvath, Crnkovics — Csajkovszki, Boskov — Ognyanov, Mitics, Vukas, Bobek, Zebec.

A nagy nevekből, és nevükhöz méltó remek futballistákból álló jugoszláv csapat ellen egy kicsit *idegesen kezdett a magyar együttes.* Ekkor ugyanis már toronymagas esélyesnek számítottunk, s *ez a tudat sok játékosunkra nyomasztóan nehezedett.* Rengeteget támadtunk, de sehogy sem alakult ki igazán sokat ígérő akció. Az idegeskedésre jellemző, hogy az angol *Ellis* által a 36. percben megadott 11-est — *Puskás* nem tudta értékesíteni. (A jobb alsó sarok felé küldött labdáját *Beara* elcsípte.) Sok támadásunk közepette sok hibát is vétettünk, s bizony majdnem a jugoszlávok szerezték meg a vezetést.

Csak a II. félidőben talált igazán magára a magyar csapat. Már a 4. percben a kapuba szállt *Kocsis* lövése, de ezt les címén nem adta meg a játékvezető. *Kocsis* egyik lövése a 15. percben is bejutott a jugoszláv kapuba, de ezt meg azért nem adta meg *Ellis*, mert *Kocsis* előzően ellökte *Sztankovicsot.* Végre a 26. percben érvényes gólt értünk el: *Czibor* magas beadását *Beara* nem tudta jól megfogni, a labda kicsúszott a kezéből és *Puskás* elhúzva előle, a kapuba

Az 1952. évi helsinki olimpia döntőjéről. A 2 : 0-ás magyar—jugoszláv mérkőzésen Palotás (balról) lövését Beara védi.

helyezte. Az utolsó előtti percben a közép felé helyezkedő Cziborhoz váratlanul hátrakerült *Puskás* labdája és *Czibor* lövése egy sereg ember között is megtalálta a rést. Igy lett a végeredmény 2 : 0.

Mit ért a győzelmünk?

Kétségtelen, hogy *a magyar csapat kiemelkedett a mezőnyből.* Különösen a svédek ellen játszott jól, de legerősebb ellenfelének a jugoszláv és azután a román csapat bizonyult. Mutatós, szép játékunk teljes mértékben megnyerte a nézők tetszését. A döntő 60 000 nézője ekkor már szinte kivétel nélkül a magyar csapatnak szurkolt és *olyan meleg ünneplésben részesítette, mintha csak a hazai, finn együttes lett volna.*

Hogy a magyar csapat nemcsak megérdemelten nyerte meg az olimpiát, hanem ebben az időben valóban joggal pályázhatott labdarúgásban a világelsőségre, azt a későbbiekben még jobban is bebizonyította, amikor egy év múlva Rómában 3 : 0-ra verte a most már letagadhatatlanul a legjobbakból összeállított olasz csapatot.

A magyar győzelem értékét nem szabad lekicsinyelni. Kétségtelen, hogy-amióta (1930) bevezették a labdarúgásban a világbajnokságokat, *az olimpiai futballtornák megszűntek ebben a sportágban a legfőbb érték- és erőmérők lenni.* Kétségtelen az is, hogy *számos ország hiányzott,* számos pedig *nem a legjobbjaival jelent meg.* De az is kétségtelen, hogy éppen nekünk csupa olyan ellenfél jutott, amely az illető ország legjobb labdarúgóit egyesítette, kivéve talán az olasz csapatot, bár még az is élvonalbeli játékosokból állt. (Még *Boniperti* is ott volt, csak éppen ellenünk nem játszhatott, mert előzően megsérült.) A helsinki labdarúgó torna érdekességét pedig mindenek előtt biztosította a szovjet csapat részvétele, a londoni védő (svéd), a második helyezett (jugoszláv) csapat jelenléte és 25 nemzet válogatott csapatának szereplése.

A helsinki olimpiai torna mérkőzései

A Helsinkiben és a szomszédos finn városokban megrendezett olimpiai tornán, hogy a döntő 16-os mezőnye kialakuljon, először selejtező mérkőzéseket rendeztek. Ezek közül azonban néhány akár döntőnek is beillett volna (szovjet-bolgár, magyar—román). A selejtező eredményei:

Szovjetunió—Bulgária 2 : 1 ;
Magyarország—Románia 2 : 1 ;
Lengyelország—Franciaország 2 : 1 ;
Jugoszlávia—India 10 : 1 ;
Brazília—Hollandia 5 : 1 ;
Olaszország—Am. Egy. Áll. 8 : 0
Egyiptom—Chile 5 : 4 ;
Luxembourg—Anglia 5 : 3 ;
Dánia—Görögország 2 : 1.

A tizenhatos döntő

Németország 3	Németország 4	Németország 1	Jugoszlávia 0
Egyiptom 1			
Luxemburg 1	Brazília 2		
Brazília 2			
Szovjetunió (5) 1	Jugoszlávia 5	Jugoszlávia 3	
Jugoszlávia (5) 3			
Lengyelország 0	Dánia 3		
Dánia 2			
Svédország 4	Svédország 3	Svédország 0	Magyarország 2
Norvégia 1			
Finnország 3	Ausztria 1		
Ausztria 4			
Törökország 2	Törökország 1	Magyarország 6	
Indonézia 1			
Olaszország 0	Magyarország 7		
Magyarország 3			

A harmadik helyért: Svédország—Németország 2 : 0
Végeredmény: 1. *Magyarország,* 2. *Jugoszlávia,* 3. *Svédország,* 4. *Németország.*
(Németország képviseletében és nevében a Német Szövetségi Köztársaság csapata szerepelt.

(H. L.)

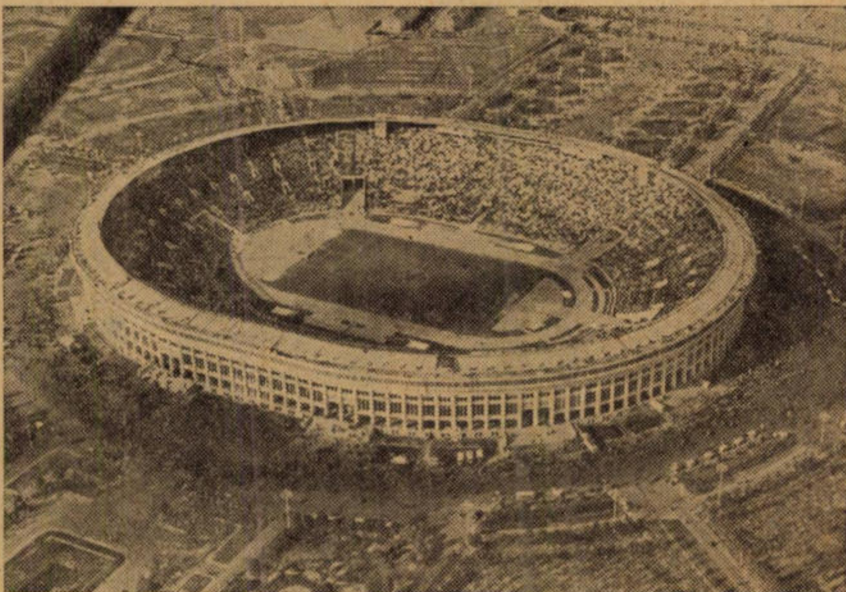
A 101. osztrák—magyar előtt

Kereken 100 mérkőzést játszott eddig nagyválogatottunk az osztrák együttessel. A mérleg: 48 győzelem, 22 döntetlen, 30 vereség, 241 : 208-as gólarány. A mérleg 59%-os teljesítményt jelent a magyar válogatott számára.

Az utolsó mérkőzésen — 1955. október 16-án, Budapesten — 6 : 1 (1 : 0) arányban győztünk, 104 000 néző előtt. A magyar csapat összeállítása ez volt:

Fazekas — Buzánszy Kárpáti, Lantos — Bozsik, Szojka — Kertész (Tóth II), Kocsis, Tichy, Puskás, Czibor.

Góllövő: *Czibor* (2), *Tichy, Kocsis, Tóth II, Puskás, ill. Grohs.*

A nemrég felavatott moszkvai Lenin-stadion.

Az edzők megfigyelései a játékvezetésről

Az Országos Edző Bizottság megbízása alapján a múlt hónapban rendkívül érdekes előadás hangzott el Siófokon, 120 országos minősítésű játékvezető részére. Az előadást *Vadas* Miklós szakoktató, a *„Sport és testnevelés kiváló dolgozója“* tartotta, s előadásához mintegy harmincan szóltak hozzá.

Az előadást — éppen a benne foglaltak nagy fontossága miatt — teljes egészében közöljük.

Labdarúgásunk és a játékvezetés színvonalának emeléséről

A magyar labdarúgás világviszonylatban már a felszabadulás előtt is komoly eredményeket ért el. Igazi fejlődéséről azonban, amely mind mennyiségi, mind minőségi vonatkozásaiban megmutatkozik — *csak a felszabadulás utáni időszakban beszélhetünk*. Hiszen ma már több mint 100 ezer leigazolt labdarúgót tartunk nyilván, a többi ezer és tízezer mellett, akik üzemeiknél, vállalataiknál úgyszólván hétről hétre keresik és találják meg szórakozásukat ebben a szép és változatos sportjátékban. Válogatott és klubcsapataink igen sok nemzetközi mérkőzésen bizonyították be a közelmúltban tudásukat. A magyar sport, és ebben a nagy keretben a labdarúgás ilyen mérvű fejlődése elsősorban annak tudható be, hogy — szemben a kapitalista államokkal, ahol a labdarúgás is a profitszerzés egyik eszköze — hazánkban állami feladat és a dolgozók egészségvédelmének, erejének, munkaképességének fokozását szolgálja elsősorban. Mivel a labdarúgás úgyszólván egész éven keresztül ilyen hatalmas tömegeket mozgat meg, fontos feladatunk mindannyiunknak, akik a labdarúgással közvetlenül foglalkozunk, hogy e célok elérését minden erővel elősegítsük. Úgy vélem, hogy ezt meg is tesszük. Ezt bizonyítja az a tény, hogy nemcsak a labdarúgást ténylegesen űzők, hanem a labdarúgást kedvelők száma is úgyszólván évről évre emelkedik a felszabadulás óta. Ezt nem lehetett volna elérni, ha labdarúgó-sportunk színvonala és ezzel együtt a játékvezetés színvonala nem ért volna el olyan magasságot, mint a legutóbbi években.

Ha a fejlődés okozta tényezőket vizsgáljuk, nem szabad megfeledkeznünk azokról, akik ennek a fejlődésnek az ő vonalukon elősegítői voltak. Azokról általában nem sok szó esik, akik — fáradságot, időt nem kímélve — kiteszik magukat családjuk neheztelésseinek, egyes fanatikus csoportok ízléstelen sértegetéseinek, sőt esetleg más kellemetlenségeknek is. Ezek a sporttársak a játékvezetők.

A sporttársakban valószínűleg nem egyszer felvetődhetett már az a kérdés, vajon miért csinálják ezt? *Vajon érdemes-e?* Erre a válasz igen egyszerű. Azért csinálják a sporttársak, *mert szeretik a labdarúgást*, pontosan úgy, ahogy azt mi edzők szeretjük, ha akadnak is közöttünk néhányan, akik csak megélhetési forrásnak használják fel a labdarúgó-sportot. Úgy érzem, igazat mondok, ha azt állítom, *hogy hivatást, felelősséget érzünk a szereteten kívül*, ami mindannyiunkat a labdarúgáshoz köt. Ez pedig igen nagy erőt és segítséget jelentett ezideig, és jelent majd a jövőben, labdarúgó-sportunk színvonalának további emelésében.

A cél világos előttünk, a feladatok nagyságával is tisztában vagyunk. Mivel ezt tudjuk, a jövőben *sokkal nagyobb összefogásra, együttműködésre van szükség az edzők és játékvezetők* között, mint a múltban volt.

A fegyelem és a játékosok nevelése

Egymás segítői, kiegészítői vagyunk. Nem járhatunk külön utakon, nem lehetnek labdarúgásunk fejlődésével ellentétes, vagy esetleg azt gátló elképzeléseink. Végre kell hajtanunk mindazokat az utasításokat, amelyeket — különös tekintettel az emberek nevelésére — felsőbb sportszerveink előírnak számunkra.

Ezen a téren — meg kell mondanom — edzői részről a múltban komoly hibákat követtünk el. Igen sokat engedtek meg edzőink a játékosoknak, különösen élvonalbeli játékosaiknak. *Túlságosan elnézőek, liberálisak voltak velük szemben*, fegyelmezés terén. Ennek *természetes következménye lett*, mint egyik ok, *válogatott csapatunk idei nem várt gyenge szereplése is.*

Az akaraterőre, önfegyelemre, az ellenfél, a játékvezető megbecsülésére való nevelést *háttérbe szorította a mindenáron való győzelemre törekvés*. Az edzők valahogy még ma is úgy érzik, — ami szerintem a hibák kútforrása —, hogy munkájuk értékét kizárólag csapatuk pályán elért eredményei, nem pedig az emberek, a játékosok nevelése határozza meg. Ez ilyenformán *nem egészséges állapot*. Mi edzők úgy véljük, s gondolom, a sporttársak ezzel tökéletesen egyetértenek, hogy helyes lenne, ha az edzők munkáját a csapatok, játékosok fegyelmezettségének tükrében is értékelnék a jövőben. Általában azt mondják, ha a csapat jó, jó az edző is. Én valahogyan ezt úgy módosítanám: *akkor jó az edző, ha a csapat elsősorban fegyelmezett, de egyben eredményes is.*

Jogosan vetődik fel több helyről az a kérdés, hogy a *játékosok neveléséért kik felelősek?* A családi, iskolai és munkahelyi nevelésen kívül elsősorban természetesen azok, akik úgyszólván egész éven keresztül foglalkoznak velük, tehát a sportköri vezetők, de különösen mi, edzők. Ha azonban a labdarúgók nevelésének munkájából a játékvezetőket kihagynánk, *hibát követnénk el*, mivel a sporttársak — legalábbis részben — felelősséggel tartoznak. Igen sok dologban kell megmutatkoznia a játékvezetőknél annak a törekvésnek, hogy a sportolók nevelésének felelősségteljes munkájából hathatósan kivegyék részüket.

Elmélet és gyakorlat

A magyar játékvezetők általában a játékszabályokat igen jól ismerik. Elméletileg alaposan felkészültek, azonban a gyakorlati munkával ezt nem minden esetben kapcsolják össze helyesen. A játékvezetők között, éppen úgy, mint az edzők között, akadnak szépszámmal olyanok, akiknek az elmélet vagy a gyakorlat *erősebb vagy gyengébb oldaluk*. Tudhatjuk azonban, hogy egyik a másik nélkül *nem sokat jelent*, a gyakorlatnak és az elméletnek szervesen kell kiegészíteniök egymást. A játékvezetők igen tekintélyes részénél az elmélet terén nincs különösebb hiba. Úgyszólván nincs olyan elméleti kérdés, amire választ ne tudnának adni. Azt sem állíthatjuk, hogy a mérkőzéseken egy-egy ítélkezésnél a szabálykönyv írott betűi, paragrafusai ellen vétenének. Szerintünk azonban éppen ebből adódik a legtöbb hiba. Úgy véljük, hogy pontosan ezen a vonalon kellene előbbre jutni, mégpedig olyan formában, hogy a játékvezetők ne a szabályok írott betűi alapján, hanem *azok szellemében hozzák meg ítéleteiket a mérkőzéseken.*

A játékvezetőknek nagy érdemeik vannak abban, hogy a magyar labdarúgás az utóbbi években ilyen magaslatra ért fel, és abban, hogy úgyszólván új rendszert tudott alkotni. Olyat, amit a külföld már nem egyszer megcsodált és utánozni igyekszik. A sok-mozgásos, helycserés játék nem alakulhatott volna ki, ha a játékvezetők többsége a szabályok helyes alkalmazásával nem segítette volna ezt elő. Hogy még szakszerűbben fejezzem ki ezt a gondolatot: *nem alakulhatott volna ki az a játékfelfogás, amely jellemzője labdarúgásunknak, ha a játékvezetők szétfütyülték volna az akciókat, mérkőzéseket egy-egy kevésbé súlyos szabálytalanság elkövetése esetén*, és ezzel az ítélettel sújtották volna azt a vétlen csapatot, amely mozgásban, támadásban volt.

A közönség tekintélyes része nemcsak szereti a labdarúgást, hanem a szabályokhoz is igen jól ért. Nem egy mérkőzésen hallhattuk, amikor a játékvezető esetleg a szabálykönyvre gondolva, a paragrafusok írott betűit tartva szem előtt, nem azok szellemében hozta meg ítéletét. Hányszor zúgott és morajlott fel a közönség: „előnyszabály“! Tény viszont, hogy ami általában az egyik félnek tetszik, a másik félnek nem igen szokott tetszeni. Ma már mindinkább elérünk oda, hogy mindkét fél és a közönség is elégedett a játékvezetők ítéleteivel. Hogy ez még inkább így legyen, arra kell törekedni, hogy a játékvezetők minden mérkőzésre alaposan felkészüljenek. Éppen úgy, mint ahogy azt az öntudatos játékosok teszik, komoly, céltudatos edzésekkel.

A játékvezetők felelőssége

Mi, edzők, nagyon jól tudjuk, hogy a játékosokhoz hasonlóan, *a játékvezetőknek is lehetnek rossz napjaik*. A különbség azonban az, hogy a felkészületlenség a játékvezetőknél olyan döntő hibákban nyilvánulhat meg, amelyek maguk után vonhatják egy-egy csapat kiesését, vagy a helyezési sorrendnek az erőviszonyoktól független alakulását. *Ez is mutatja a játékvezetők óriási felelősségét, nemcsak a labdarúgók nevelésében, hanem magával a magyar labdarúgás fejlődésével kapcsolatban is.* Feltétlenül szükséges, a játékvezetés színvonalának állandó emelkedése érdekében a játékvezetők rendszeres elméleti és gyakorlati továbbképzése. A labdarúgókhoz hasonlóan a sporttársaknál is az erőnlét körül mutatkoznak hiányosságok. Mi, akik a mérkőzéseket tárgyilagosan figyeltük, tapasztaltuk: *a játékvezetői hibák, tévedések nagy százaléka abból adódott, hogy a játékvezetők egy része nem volt elég gyors, nem tudta eléggé követni a játékmenetet, „nem volt rajta“ az eseményeken. Ez különösen az* alacsonyabb osztályú mérkőzéseken volt tapasztalható, ahol a játékvezető teljesen sajátmagára volt utalva. *A játékvezetőknek minden mérkőzés egyforma feladat megoldását kell, hogy jelentse.* Ezzel szemben azt láthattuk, hogy a nagyközönség előtt a Népstadionban vagy más országos mérkőzéseken egyes játékvezetők ki akartak tűnni ítéleteikkel, ami helytelenségekre vezetett.

Feltétlenül szükséges, hogy a játékvezetők egész éven keresztül tervszerűen készüljenek a mérkőzésekre, hogy formába jöjjenek, illetve maradjanak. *Ne a véletlenre bízzák a játékvezetés helyességét, hanem felkészülésükre.* Akadnak játékvezetők, akik, ha hibát követnek el a mérkőzéseken, utána nem nagyon szeretik azokat beismerni. Jól tudhatjuk mindannyian: csak az követhet el hibát, aki dolgozik. Nemigen hallottuk, hogy a játékvezető sporttársak önkritikát gyakoroltak volna és elismerték volna, hogy egy-egy mérkőzésen tévedtek. *Pedig ez nem szégyen*, sőt valahogy természetes is. Ne féljenek a jövőben a játékvezetők az elkövetett hibák beismerésétől. Ezáltal sokkal könnyebb feladatuk lesz a Játékvezető Tanács elnökségi tagjainak és sajátmaguknak is. Általában a játékvezetők jelentése csak az eseményeket rögzíti. De van mód és alkalom arra, hogy ezeken kívül is, a játékvezetők a sajátmaguk munkáját önkritikusabban vizsgálják. Általában emberi tulajdonság, hogy a hibákról, amelyeket elkövetünk, nemigen szeretünk beszélni, de — úgy vélem — az igazi javulás másképpen nem is képzelhető el.

A mérlegelés és a játékvezetői tekintély

A játékvezetők működésében nagy hibákat okozott a mérlegelés. A játékvezetők már azért sem mérlegelhetnek a mérkőzések közben, mivel erre idejük nem nagyon van. Fontos szempontot szükséges szem előtt tartani, mégpedig azt, hogy a *szabályokat egyformán kell* alkalmazni minden csapatra és játékosra. A

múltban valahogy úgy festett, hogy nagy játékosnak kis büntetés, kis játékosnak nagy büntetés járt a mérkőzéseken. *Ez a pályán kezdődött és a fegyelmi bizottságoknál folytatódott.*

Akadtak olyan esetek is, amiket 50—60 ezer ember látott, sőt hallott, csak pontosan az nem, aki az eseményekhez legközelebb állt — *a játékvezető.* A sporttársak ezeket az eseteket úgyszólván mind ismerik. Szavaimmal csak azt szeretném elérni, hogy *a jövőben ne legyen különbség kis és nagy csapat között.* Egyforma mértékkel mérni minden jelenséget, ami a mérkőzéseken történik és akkor biztos vagyok benne, hogy a hibák csökkennek majd.

Azt láttuk, hogy a mérkőzéseken a játékosok egy része a játékvezetővel szemben nem a legtiszteletteljesebb magatartást tanúsította. A jövőben *feltétlenül szükséges, hogy a játékosoktól megköveteljék azt a tiszteletet, amit munkájukkal kiérdemelnek.* A játékvezetők közül néhányan tegező viszonyban állanak a játékosokkal. Feltehető a kérdés: vajon ilyen esetben a játékos — különösen az, aki nem eléggé öntudatos — a mérkőzések hevében tiszteletteljesen tud-e viselkedni a játékvezetővel szemben? *Ez a megállapítás nemcsak a játékvezetőkre, hanem az edzőkre is vonatkozik!* Annak a játékvezetőnek, edzőnek nem lehet tekintélye a játékos előtt, aki olyan módon igyekszik a játékosokkal a sporttársi viszonyt elmélyíteni, hogy tegező-viszonyba kerül velük. Ha azonban ez fenn is áll egyes játékvezetők részéről, az ilyen irányú barátságot a mérkőzés időtartamára, másfél órára feltétlenül fel kell függeszteniök.

A játékvezetőknek és edzőknek arra kell törekedniök, hogy a játékosok és közöttük olyan sporttársi, elvtársi viszony alakuljon ki, amely a szocialista nevelőt, sportolót jellemzi. *Ezt a viszonyt egymás kölcsönös megértése, segítése, tiszteletben tartása kell, hogy jellemezze.* A játékvezetőnek már a pályára lépés pillanatában kell a tekintélyt megszereznie. Már maga az a tény, hogy a játékvezető rendes, tiszta, sportszerű öltözékben lép a pályára, bizonyos tekintélyt kölcsönöz számára.

A megfelelő légkör kialakítása

A játékvezetői síp használata döntően befolyásolja a játékvezetést, egyik mutatója a játékvezető határozottságának. A játékvezetői síp hangja nem minden esetben érzékelteti, hogy a játékvezető határozottan tartja kézben a játékot. Néha bizony kissé gyengén szólal meg, *mintha félne a játékvezető ítélkezni.* Ha szabálytalanságot észlelnek, *határozottabban sípoljanak,* mivel ezzel is bizonyítják erélyességüket, határozottságukat.

A játékvezetők fontos feladata a mérkőzések helyes légkörének kialakítása. Ha a játékosok, nézők azt látják és tapasztalják, hogy ítélkezéseikben határozottak a játékvezetők, nem tesznek különbséget a játékosok között, a szabályok szellemében hozzák meg döntéseiket, nem állnak oda a játékosokkal vitatkozni, nem ijednek meg a közönség hangorkánjától, esetleg ízléstelen bekiabálásaitól, ha ítélkezéseikben a teljes tárgyilagosság észlelhető, akkor ezzel a ténykedésükkel nagyban elősegítik mind a játékosok, mind a közönség viselkedésének helyes útra való terelését.

Általában azt szokták mondani: *az a jó játékvezető, akit a pályán nem is lehet észrevenni.* Én ezt is módosítanám, mégpedig olyan formában, hogy a játékvezetőt észre kell venni, mert annyira jól bíráskodik.

Megfigyelhető volt a játékvezetésben, hogy általában, különösen vidéken, a budapesti játékvezetők teljesítménye halványabb, mint Budapesten. *Ezek a megállapítások különösen a vendégcsapatok részéről hangzottak el,* s ez ténylegesen fenn is állt. A játékvezetők ugyanis bizonyos fokú gátlásokkal küzdöttek, amely abban nyilvánult meg, hogy félelemérzetüket nemigen tudták leküzdeni. Enélkül pedig tárgyilagos, jó játékvezetést elképzelni nem lehet. Tény viszont, hogy ez nem könnyű feladat. Vannak ugyanis a szurkolók között olyanok, akik nem tudják elviselni, ha kedvenc csapatuk egy ténylegesen jobb csapattal szemben elveszti a mérkőzését. Ezeknek a kisebb szurkoló-csoportoknak a nevelése elsősorban a sportkörök feladata. Ehhez a nevelőmunkához a *játékvezetők nagyban hozzásegíthetik a sportkörök vezetőségeit, tárgyilagos ítélkezéseikkel.* Sok esetben a pályán, a játékosok részéről elhangzott szavakat egyes játékvezetők nem egészen helyesen értelmezték. Természetesen a hangos beszéd — különösen az, ami az ellenfél játékosainak megtévesztését jelenti — tilos! Ezért egyszerű szabadrúgást kell ítélni. Az azonban semmi esetre sem tilos, ha az egyik játékos a saját játékostársát figyelmezteti valami miatt olyankor, amikor az ellenfél játékosa nincs az akció k zelében. Mégis azt tapasztalhattuk, hogy — több esetben — *a játékvezető ilyen esetben is szabadrúgást ítélt.* Az lenne persze a legideálisabb, ha a játékosok szó és hang nélkül játszanák végig a mérkőzéseket, *de ettől még igen messze vagyunk.*

Előfordult, hogy a játékvezető a mérkőzésen 11-est ítélt az egyik csapat ellen. A 11-es megítélése még akkor is ellenállást váltott ki a vétkes csapat tagjainál, ha az teljesen jogos volt. A játékvezetők gyakran abba a hibába estek, hogy ezt tudat alatt *elismerték* és igyekeztek a legelső alkalmat felhasználni, hogy a másik oldalon is 11-est ítéljenek. Ebből az következett, hogy amikor a 11-es valóban jogtalan volt, a játékvezetők egy hibából kettőt, sőt többet vétettek. Az is előfordult, hogy nem ítélték meg jogos 11-est az egyik oldalon, és — hogy egalizálják — *a másik oldalon sem ítélték azt meg.* Az ilyen gondolkozás nem egészen helyes. Bizonyos: amikor a játékvezetők 11-est ítélnek, meg vannak győződve annak feltétlen jogosságáról. A jövőben tehát ezt a hibát is ki kell, hogy küszöböljék működésükből.

Együttműködés a partjelzőkkel

A partjelzőkkel való jó és helyes együttműködés egyik fontos tényezője a hibamentes játékvezetésnek. A mérkőzések nem minden esetben mutatták azt, hogy a játékvezető-hármasok egyemberként működnének. *Ez különösen a lesek megítélésénél mutatkozott meg,* igen éles formában. Előfordult olyan eset, amikor a lesállás ténylegesen fennállott, a partjelző szabályosan be is intette azt, a játékvezető azonban továbbengedte az akciót. *Ennek a fordítottja is megtörtént.* A partjelző nem intett, a játékvezető azonban lesállást ítélt. Úgy gondolom: mindkét eset arra mutat, hogy *a játékvezetők helyezkedése nem volt helyes.* Előfordult az is, hogy a partjelző beintett egy durva belemenést, a játékvezető azonban ezt nem vette tudomásul. A játékvezető természetesen felülbírálhatja a partjelző beintéseit, sőt ez *kötelessége* is a játékvezetőnek. Ezek a felülbírálások azonban a legtöbb esetben sem a játékosok, sem a közönség részéről nem találnak megértésre. Éppen ezért úgy gondolom, hogy a jövőben *a játékvezető-hármasok összműködése ezekre a kérdésekre is jobban terjedjen ki.*

A legtöbb mérkőzésen igen jól bevált például az, hogy különösen a 16 és feles vonal körül megítélt szabadrúgásoknál, a játékvezetők a kötelező 9 méter távolságot kimérték a sorfal részére. Ott, ahol nem tették, a legritkább esetben tartotta be a sorfal ezt a távolságot. Annál is inkább fontos, hogy *a sporttársak a jövőben a 9 métert kimérjék,* mivel játékosaink nagy része még ma sem elég fegyelmezett és sportszerű ahhoz, hogy megértse: csak tetőzi csapatának sportszerűtlenségét, ha a szabadrúgásra leállított labdától nem áll 9 méter távolságra.

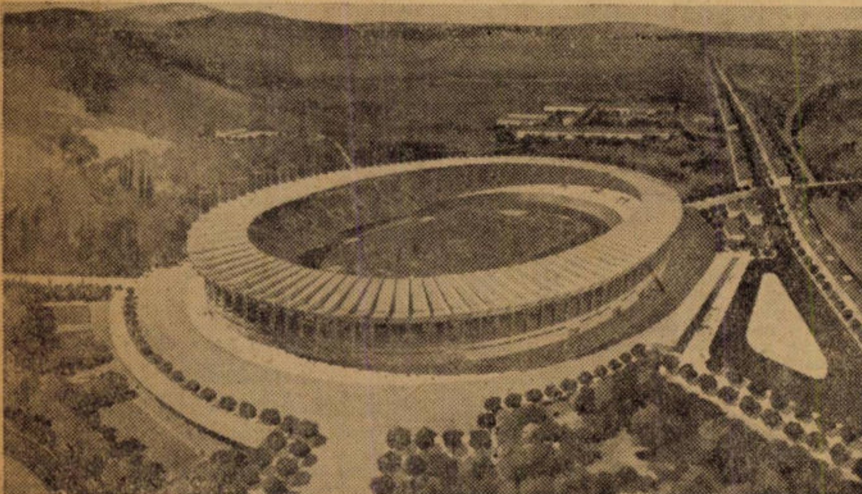
Nekünk, edzőknek viszont *az a feladatunk etekintetben,* hogy játékosainknak megmagyarázzuk; ez is a sportszerűség, fegyelmezettség kérdéséhez tartozik, sok más egyébbel együtt.

Szűnjék meg végre az ocsmány beszéd a pályán!

A játékvezetők részéről a leghatározottabb ítéletekre van szükség azokkal a játékosokkal szemben, akik ocsmány, trágár kifejezéseket használnak a mérkőzések alatt. Ennél a kérdésnél már teljesen közömbös, hogy az illető játékos válogatott-e vagy kezdő, hogy saját, vagy ellenfél játékosának, vagy bárki másnak mond sportemberhez egyáltalán nem illő dolgokat. *Ezeket a játékosokat azonnal ki kell zárni a további játékból és a fegyelmi bizottságoknak a legszigorúbb ítéleteket kell hozniok ellenük.* Tűrhetetlen állapot, hogy a pályákon sportolás közben olyan kifejezések hangozzanak el, amelyek *erkölcstelenek, sértőek.* Ennél a kérdésnél nem szabad, hogy a játékvezetők bárkivel szemben is megalkuvóak legyenek. Le kell szoktatnunk ezeket a játékosokat ilyen szavak használatáról, *a játékból való kizárással és inkább hosszabb, mint rövidebb játék-eltiltással.*

A testi erő kihasználása

Több hibát láttunk a testtel való játék elbírálásának eseteiben, egyes játékvezetők részéről. Sokszor tapasztalható a fogalmak összezavarása a gyakorlati munkában, különösen a kemény és durva játék eseteiben. A labdarúgás — férfiak sportja. Test-test ellen küzd, és nem lenne helyes, ha azt a játékost büntetnénk meg ítéleteinkkel, amelyik ügyesebb, erősebb, mint a másik, és ezt a fölényét a szabályok-adta lehetőségek keretein belül használja ki. Különösen a mai labdarúgásban sűrűn akadnak olyan helyzetek, amikor *a testi erő kihasználása a technikával és taktikával szemben előtérbe kerül.* A testtel való szabályos játéknak természetesen megvannak a sajátos technikai követelményei is, amelyek tanítása edzői feladat. Gondoljunk csak néhány játékhelyzetre, amelyek a leggyakrabban elő-

A lissaboni stadion, az idei portugál—magyar mérkőzés színhelye

fordulnak a mérkőzéseken. Akkor azt látjuk, hogy ez a megállapítás helyes.

Persze nem minden esetben kerül ki a szabályos párharcokból az erősebb fizikumú játékos. Például a vállal való szabályos lökésnél *a gyengébb fizikumú játékos is kikerülhet győztesen, ha futás közben abban a pillanatban lök, amikor az ellenfél testsúlya a tőle távolabb eső lábra helyeződik át.* Vagy például fejelésnél a gyengébb fizikumú játékos jobb ütemben ugrik fel, mint a másik, azaz egy pillanattal később, mint amikor a másik már a talajt elhagyta. A testhelyzet egyforma, váll-vállhoz ér, tehát a lökés szabályos, mivel végső fokon a cél mindkettőnél a labda megszerzése. Ezekben az esetekben természetesen a játékvezetőnek elsősorban a szándékot kell tudnia elbírálni. Ha úgy látja, hogy a lökés durva, erőszakos vagy veszélyes, akkor szabálytalannak kell azt minősítenie.

Láttuk azt: egyes játékvezetők még gyakran beleestek abba a hibába, hogy szabályos lökés és összecsapás után is lefújták a játékot, különösen olyankor, amikor egyik játékos megtántorodott vagy elesett. *Ez a gyakorlat nem helyes*, mivel annyit jelent, hogy a férfias játékot nem engedjük meg, elvesszük a labdarúgástól, ami egyik igen fontos jellemzője: a harcos küzdőszellemet. A harcosság kérdésében úgyis elmaradtunk kissé a külföldtől. Azt tapasztalhattuk ugyanis, hogy úgyszólván minden ország labdarúgó-sportja a keménység, az erélyesség, a harcosság vonalán előttünk jár. Mi *mindent technikával, taktikával igyekeztünk a múltban megoldani*. A küzdőszellem, a testi erő fejlesztése, ennek szabályos kihasználásra való szoktatása meglehetősen háttérbe szorult. Etekintetben az edzők és játékvezetők komoly összefogására van szükség. Egységes álláspontra kell jutnunk azért, hogy ezt a készséget, a testi erő kihasználását, játékosainknál egy szintre hozzuk szinte az egész világon páratlan játéktudásunkkal. *Ebben a kérdésben az edzőkre hárul a munka oroszlánrésze.* Úgy vélem, hogy egészen az alapoknál kell kezdenünk az oktatást, *még élvonalbeli játékosainknál is*. A játékosok helytelen gondolkodásmódja a testi erő kihasználásával kapcsolatban igen sokszor helytelenül nyilvánult meg. Gyakran előfordult, hogy egy-egy férfias összecsapás után egyik-másik játékos a földre került. A játékvezető — helyesen látva az esetet — nem fütyülte le az összecsapást. A közönség azonban mivel a játékos a földre került, azt hitte, hogy komoly sérülés történt és sokszor nemtetszésének adott hangosan kifejezést. Hogy mennyire a játékvezetőnek volt igaza, mutatta az is, hogy a következő pillanatban a sérült játékos felugrott a földről, különösen olyankor, amikor a labda ismét feléje szállt, és elfeledkezett arról, hogy őt milyen komoly sérülés érte. Ezek az esetek azt mutatták, hogy *még ma is akadnak játékosok, akik nem riadnak vissza — enyhén fejezve ki magam — sem a játékvezető, sem a közönség félrevezetésétől.* Éppen ezért a jövőben a játékvezető sporttársaknak ébereknek kell lenniök az ilyen eseteknél és feltétlenül figyelmeztetniök kell a színlelő játékost.

A mérkőzéseken gyakran előfordult az, hogy a játékosok valamiért idegesebbé váltak. Ez részben érthető is, hiszen egy-egy mérkőzés tele van változatossággal, kisebb-nagyobb izgalmakkal. Ilyen esetekben *a legnagyobb gondot kell fordítania a játékvezetőnek a játékosok lelkiállapotára.*

Ezek az izgalmak általában játékosonként más és másféle módon jutnak kifejezésre.

Mivel a játékvezetők nemcsak bírók, hanem nevelők is egyszemélyben, nem szabad, hogy ez az idegesség rájuk ragadjon, hanem ítéleteikkel, nyugodt magatartásukkal le kell tudniuk vezetni a pályán levő izgalmakat. *Az ítéleteknek, figyelmeztetéseknek feltétlenül minden esetben nevelő hatásúaknak kell lenniök.* Több alkalommal a játékosok ideges megjegyzéseire — amit különben mi, edzők is elítélünk — egyes játékvezetők *hasonló módon reagáltak.*

Az ilyen meg nem értés azt vonta maga után, hogy úgyszólván mindkét csapat idegessé vált. *A játékvezető nyugalma, higgadtsága, ítélkezéseinek tárgyilagossága, figyelmeztetéseinek nyugodt hangja az, ami a jó kapcsolatot elsősorban megteremtheti a játéktéren.* Ez a magatartás feltétlenül csillapító hatást vált ki a játékosokból, ezenkívül a játékvezető kiváló pedagógiai, nevelő erényeiről tesz tanúságot.

Egyenlő mértékkel!

Az év elején azt lehetett tapasztalni, hogy alacsonyabb osztályú találkozókon sokkal könnyebben állították ki játékosokat, mint a nagyobb mérkőzéseken. Ha például egy játékos a kisebb mérkőzésen egy-egy szót szólt, az azonnali kiállítás sorsára került, *nagyobb mérkőzéseken viszont sokkal súlyosabb kifejezésekért sem állították ki senkit.* Ez a helyzet az utóbbi időben — nagyon helyesen — megváltozott. Volt olyan mérkőzés is, ahol egyszerre több játékos a kiállítás sorsára jutott. A labdarúgó-játékosok nevelésének helyes útja, ha minden mérkőzésen egyformán bírálják el a sporttársak a fegyelmezetlenségeket, sportszerűtlen megnyilvánulásokat.

Úgy gondolom, hogy minden mérkőzés levezetésének megvannak a szépségei, de egyben a nehézségei is. A szépségeket úgy értelmezem, hogy a játékvezetők szinte benne élnek a játékban, örülnek egy-egy szép akciónak, rúgásnak, gólnak, technikai mutatványnak. *Talán még tapsolni is szeretnének.* A nehézség viszont ott kezdődik, amikor azt látják, hogy valamilyen okból kifolyólag a játék, a mérkőzés sportszerűtlenné válik. Amikor *minden figyelmüket nem a játék szépségeire, hanem arra kell fordítaniok, hogy megakadályozzák a mérkőzés esetleges eldurvulását* Ezeken a mérkőzéseken a *legerélyesebb módon kell fellépni* a rendzavarók, fegyelmezetlen játékosokkal szemben. Ilyen esetekben feltétlenül meg kell akadályozni — a szabályok előnyös alkalmazásának feláldozása révén is — azt, hogy a játék sportszerűtlenné váljék. *Még mindig jobb, ha a játékvezetőre azt mondják, hogy nem alkalmazta az előnyszabályt, mintha azt mondanák, hogy a mérkőzés a játékvezető hibájából, annak erélytelensége következtében botrányba fulladt.*

Általában az a hit uralkodik, hogy *jó játékvezető csak jó labdarúgóból válhatik.* Ezt különben az edzőkre is szokták vonatkoztatni. Természetesen *nagy helyzeti előnyben vannak azok, akik mögött komoly játékos-múlt áll.* A múlt azonban bebizonyította, hogy nem minden esetben áll ez fenn. A játékvezetőknél nem lényeges az, hogy válogatott, élvonalbeli játékosmúlttal rendelkezzenek. Azonban feltétlenül szükséges, hogy *a labdarúgó-játékot ne csak elméletileg, hanem gyakorlati tapasztalatokból is jól ismerjék.* A másfél órán keresztül tartó változatos küzdelemnek úgyszólván minden mozzanatát sokkal nagyobb figyelemmel tudja kísérni a játékvezető, minden szabálytalanságot, sőt a szabálytalanságot megelőző szándékot is pontosan meg tudja állapítani, *ha maga is aktív labdarúgó volt.* Az alacsonyabb képesítésű játékvezetőknél gyakran ennek az egész minimális játékosmúltnak a hiánya mutatkozott meg. Tudjuk, hogy a Játékvezetői Tanácsnak nagy problémákat okoz az utánpótlás biztosítása. Szükséges azonban, hogy a jövőben még nagyobb gondot fordítson a Játékvezetői Tanács a kiválasztásra: mivel a helyes kiválasztással nagyban hozzá tud járulni labdarúgósportunk mennyiségi és minőségi fejlődéséhez.

Az edzők magatartásáról

A múltban egyes edzőink több hibát követtek el a játékvezetőkkel szemben. Gyakran előfordult például, hogy egy-egy vesztes mérkőzés után a vereség okát nem sajátmaguk munkájában, csapatuk játékában, hanem *a játékvezető működésében igyekeztek keresni és megtalálni*. És ami ebben a legsúlyosabb, játékosaik előtt úgyszólván azonnal a mérkőzés befejezése után, a pályáról való levonulás közben, vagy az öltözőben a játékvezető működésében látták a legsúlyosabb hibát. Ilyenkor természetesen minden játékos jól játszott, *a vereségben kizárólag a játékvezető volt a hibás.* Még ha ez valóban így is történt, *akkor sem volt helyes részünkről az ilyen megnyilvánulás.*

Az ilyen állásfoglalás semmi esetre sem szolgálja a játékvezető tekintélyének emelését, s ami súlyosabb, *az ilyen magatartás nevelési szempontból is erősen kifogásolható.* A jövőben nekünk is igyekeznünk kell, hogy minden esetben nyugodt, tárgyilagos hangot használjunk és a játékosok teljesítményének alapján kell az ideges hangulatot levezetnünk. Sőt a mi feladatunk, hogy a játékosok részéről a játékvezetővel kapcsolatos, mérkőzés utáni szokásos kirohanásokat *a leghatározottabb formában leszereljük.*

Több edző még abba a hibába esett, hogy a játékidő alatt taktikai utasítások bekiabálásával irányította játékosait. *Ez természetesen helytelen.* Edzőinknek már a hétközi edzéseken

Ugandai labdarúgók Angliában. Általában mezítláb játszanak az ugandaiak, ritkábban zokniban, egészen ritkán pedig tornacipőben. Szerintük a technika jobban érvényesül futballcipő nélkül. (UP felv.)

úgy kell felkészíteniök csapatukat, hogy erre ne legyen szükség. Akadhatnak persze kivételes esetek — kiállítások, sérülések — amik néha szükségessé teszik újabb taktikai utasítások adását. Láttuk azt is, hogy edzőink a számukra kijelölt „kispadról" igen sokszor felugráltak és karszalagot nem viseltek. A jövőben az Edző Bizottságnak erre is fel kell figyelnie.

A jövőben egyébként is sok kérdést közösen szükséges megoldanunk.

Javaslatok

Javaslom, hogy a múltban olyan jól bevált és mindkét fél részére hasznos játékvezetői, edzői értekezleteket sűrűbben tartsuk meg.

Javaslom továbbá, hogy közös megbeszélés alapján dolgozza ki a JT az Országos Edző Bizottsággal karöltve a következő félévi oktatási tervét, amelyben gyakrabban szerepeljenek megbeszélések, előadások.

Javasolom, hogy a jövőben közös játékvezetői, edzői táborozásokat szervezzünk, egyelőre az élvonalbeli edzők és játékvezetők részére. Erre azért van szükség, hogy sok olyan kérdést tisztázzunk elméletben, de különösen gyakorlati bemutatás révén, amelyek még ma sem teljesen világosak és egyöntetűek a két fél részéről. Itt elsősorban a testtel való játékra gondolok. Ennek oktatásánál az edzők, elbírálásánál pedig a játékvezetők részéről bizonyos vélemény-különbségek állanak fenn.

Javasolom, hogy a játékvezető sporttársak gyakrabban látogassák a sportköri edzéseket, játékosértekezleteket. Ez azért lenne célravezető, mivel az edzéseken gyakorlatban látnák, hogy az edzők hogyan oktatják játékosaiknak a szabályokat. Sőt, nem lenne helytelen, ha esetleg az edzővel közösen beszélnék meg az általuk tapasztalt, játékvezetői szemszögből hibás tanítási módot.

Célravezető lenne a hibák csökkentése érdekében, ha a sportkörök, illetve edzők minél gyakrabban hívnák meg a játékvezetőket szabálymagyarázó előadások megtartására. Ezek az előadások nagyban elősegítenék a játékvezetők, edzők, sportköri vezetők, játékosok kapcsolatának erősítését, amire bizony nagy szükség van. Biztos vagyok abban, hogy a játékvezetők ezt szívesen vállalnák is, tehát a kérdés megoldása csak rajtunk, edzőkön múlik.

Javasolom, hogy a JT dolgoztasson ki a játékvezetők részére — hasonlóan a klubcsapatokhoz — négyidőszakos edzési tervet, heti 2 edzési napra és kötelezze a játékvezetőket, hogy egész éven keresztül tervszerűen készüljenek fel a bajnokságra.

Úgy gondolom, nem lett volna helyes, ha előadásomat úgy állítottam volna össze, hogy csak egy vagy több mérkőzés kiértékelésére szorítkozna. Helyesebbnek tartottam az általános megállapításokat, amelyek azonban úgyszólván minden tételre alkalmazhatók.

Előadásom célja az volt, hogy edzői szemszögből nézve, különösen a hibákra mutassak rá, amelyeknek kijavítása közös feladatunk és célunk. Hogy labdarúgó-sportunk világviszonylatban az élvonalban maradhasson, sőt továbbfejlődjék, hogy az edzők és játékvezetők ténylegesen feladatuk magaslatára kerüljenek, ahhoz elsősorban az szükséges, hogy szorgalmasan tanuljunk és tovább képezzük magunkat. Minden mérkőzés, mind a játékvezetőknek, mind nekünk, fontos feladat megoldását hell, hogy jelentse. Célunk közös: labdarúgó-sportunk színvonalának további emelése és ezen keresztül szocialista szellemű ifjúságunk nevelése.

*

Számos élvonalbeli játékvezetőnk egészséges és hasznos javaslatokkal egészítette ki *Vadas Miklós* előadását. Az Országos Társadalmi Labdarúgó Szövetség elnökségén, az Országos Edző Bizottságon és a Játékvezetők Tanácsán a sor, hogy a felvetett kérdések és javaslatok alapján a szükséges intézkedéseket megtegyék s ezzel is elősegítsék labdarúgó-sportunk színvonalának további emelését.

Budapesti labdarúgó játékvezetők a gödöllői továbbképző tanfolyamon

A BTSB mellett működő Budapesti Labdarúgó Játékvezetők Tanácsa a közelmúltban tartotta meg ötnapos szakmai továbbképző tanfolyamát Gödöllőn, edzőtáborozás keretében. A tanfolyamon 250 budapesti — főleg az I. és II. oszt. keretben működő — játékvezető vett részt, de voltak nagy számban III. osztályú (tehát a kerületi tanácsok bajnokságaiban közreműködő) játékvezetők is. A tanfolyamot ideális helyen, az Agrár Egyetem helyiségeiben tartottuk meg, a nagyszámú játékvezetők elszállásolása és étkezése semmi kívánni valót nem hagyott maga után.

A játékvezetők mind az 5 nap délelőttjén szakmai előadásokat hallgattak, amelyeket oktatási bizottságunk tartott meg. Ezek az előadások felölelték a játékvezetés mai problémái közül a legfontosabbakat, tehát azokat, amelyeknél elsősorban javításra szorul a játékvezetők munkája, mind budapesti, mind pedig országos viszonylatban.

HOGYAN LEHETNE CSÖKKENTENI A TÉVES LESÍTÉLETEK SZÁMÁT

— ez volt az első előadás, amely konkrétan rámutatott a helytelen lesítéletek okaira, élesen rávilágított a lesítéletek megjavításához szükséges különböző feltételekre, elsősorban a játékvezető és partjelző helyes és hibátlan összműködésének szükségességére. Gyakorlati tanácsot kaptak a játékvezetők a hibák kiküszöbölése érdekében.

Egy másik előadásban:

„JÁTÉKVEZETÉSÜNK MEGOLDATLAN PROBLÉMÁI"

címmel, rámutattunk arra, hogy sok hiba okozója a hiányos fizikai felkészülés, az előnyszabálynak néha helytelen és túlzott alkalmazása. Itt került sor a durva játék, kemény játék, veszélyes játék taglalására, tehát a testi erő helyes kihasználására.

A harmadik nap:

„MI A TEENDŐJE A JÁTÉKVEZETŐNEK A SPORTSZERŰ LÉGKÖR MEGTEREMTÉSE ÉS MEGERŐSÍTÉSE TERÉN"

c. előadásban oktatást és sok-sok tanácsot kaptak munkájuk megjavítására a játékvezetők.

Szó volt a játékvezetői hármasok összeműködésének megjavításáról, a káros és helyenként még fennálló mérlegelésről, a játékosokkal való helyes bánásmódról, a fegyelmezési jogkör jobb alkalmazásáról.

A következő nap elméleti oktatása során, részletesen ismertettük a svájci Magglingenben legutóbb megtartott FIFA játékvezetői értekezleten hozott és elfogadott összes

FIFA DÖNTVÉNYEKET

Ezek módosítások és utasítások, különös tekintettel az ellenfél ellökésében (rempli) hozott új szabályértelmezésekre, továbbá a kapus támadásával, a sportszerűtlen időhúzással, a büntetőrúgások végrehajtásával kapcsolatos, eddigi FIFA-döntvényekre.

Figyelemreméltó újítás volt az oktatás során az, hogy a délutánonként megrendezésre kerülő, oktató jellegű mérkőzéseken

GYAKORLATI OKTATÁST

is kaptak a játékvezetők. Ez úgy történt, hogy a Gödöllői Haladás sporttelepén — ahol a mérkőzéseket játszották — mikrofont és hangszórót állítottunk fel. Ezen keresztül a tanfolyam oktatási vezetője, a játékvezetők és partjelzők működése során ott észlelt hiányosságokat azonnal feltárta, és még a helyszínen, a mérkőzések alatt rámutatott a helyes játékvezetői és partjelzői gyakorlatra. A mérkőzéseken egyébként 30 percenként más és más játékvezető, illetve partjelző működött, *s minden játékvezetői hármast a gyakorlati oktatáson kívül még külön* 2—2 *ellenőr is megfigyelt.* Az így szerzett szakmai tapasztalatokat másnap délelőtt az oktatás vezetője értékelte ki. Ez a módszer nagyban előrevitte a tanfolyam munkájának sikerét. A BTSB Edzők Tanácsa is elmondta évi tapasztalatait, ugyanígy a JT Ellenőrző Bizottsága is adott évi összefogalót és kiértékelést a játékvezetők működéséről. Minden előadáshoz és kiértékeléshez sok-sok értékes hozzászólás is volt, *így alakult ki az egységes és helyes, a jövőben követendő játékvezetői gyakorlat és álláspont.*

Mindezeken felül ez a tanfolyam nagymértékben előrevitte a játékvezetők kollektívájának a helyes ügyét is, megismerkedtek és megbarátkoztak egymással a játékvezetők. Ez a tény a JT belső életét feltétlen előbbre fogja vinni a jövőben.

Az a meggyőződésem, hogy *a tanfolyam mind elméleti, mind gyakorlati tudásban*

EMELTE A JÁTÉKVEZETŐK KÉPESSÉGEIT

ami a bajnoki küzdelmeken kedvezően érezteti majd hatását.

A tanfolyam hivatalos megnyitásánál, valamint az ünnepi záróaktusnál a BTSB elnöksége — élén *Horváth* Pál elnökhelyettessel — nagy számban képviseltette magát, mindkét alkalommal azonban az OTSB képviselője, *Honti* György a labdarúgó osztály vezetője is jelen volt.

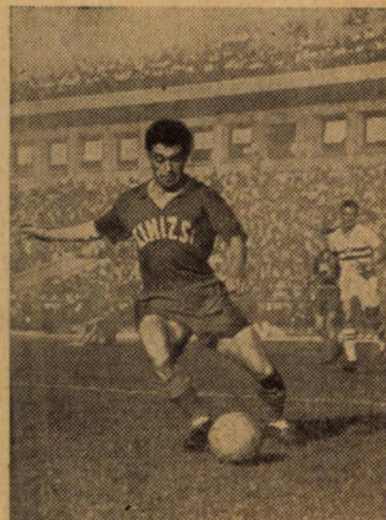
Meg kell még említenem, hogy kitűnően sikerült kultúrműsor zárta be az ötnapos tanfolyamot, s ez azt bizonyította, hogy a játékvezetők a kultúra területén is otthon vannak.

Mindent egybevetve, úgy érzem : ezen a tanfolyamon jó munkát végzett a Budapesti JT. *A játékvezetők sokat tanultak, sok vitás kérdés tisztázódott.* Remélhető tehát, hogy a tanfolyam következményeképpen a bajnoki küzdelmek során érezhetően fog emelkedni — a budapesti és kerületi bajnokságokban is — a játékvezetés színvonala. Persze *várjuk, hogy ehhez a törekvésünkhöz megkapjuk továbbra is a társadalmi labdarúgó szövetségek, a sportkörök vezetői, valamint az edző sporttársak segítségét.*

Krémer Ferenc
országos labdarúgó játékvezető
a Budapesti JT oktatási bizottságának elnöke

Trautmann, a kupagyőztes Manchester City német származású válogatott kapusa felépült sérüléséből.

Asbjörn Hansen, a norvégok válogatott labdarúgó-kapusa sajnálatos módon kénytelen befejezni pályafutását. A jeles kapus mindkét karja csaknem teljesen megbénult egy súlyos betegség következtében.

Fenyvesi Máté, a Bp. Kinizsi válogatott balszélsője bead a Bp. Honvéd elleni bajnoki mérkőzésen. (MTI — Komlós Tibor felv.)

Kínai Laci és a többiek

(Beszélgetés Ember Józseffel egy nagy ország labdarúgó-sportjáról)

— *A mai korszerű közlekedési eszközök mellett jóformán nincs távolság* — mondja kedélyesen *Ember* József, az egy éve Kínában élő kiváló magyar edző. — *Ma délelőtt még itthon beszélgetünk, délben indulunk repülőgépen, Moszkván keresztül, s holnapután este már Pekingben vacsorázunk.*

Ezzel rákacsint a feleségére, aki az utolsó bőröndöt zárja be éppen, s roppant boldog, hogy két nap múlva a Kínai Népköztársaságban lesznek.

— *Nagyon-nagyon szeretem Kínát* — mondja Emberné. — *Olyan jó érzés viszszamenni a kínai emberek közé, beszélgetni velük, tanulmányozni munkájukat, kultúrájukat, sportjukat.*

No, helyben is vagyunk. Kína sportjáról akarunk beszélgetni *Ember* Józseffel, legfőképpen persze a labdarúgásról. *Ember* József — *Szabó* Pál edzővel együtt — szakértelemmel és szeretettel foglalkozik

Ember József és felesége Pekingben, a volt császári palota kertjében.

a kínai labdarúgókkal, a kínai labdarúgósport fejlesztésével. Mint a kínai nagyválogatott edzője, a hatalmas birodalom sok-sok nagyvárosát bejárta már csapatával. *Évszakonként más-más városban készülnek fel az őszi válogatott mérkőzésekre és az olimpiára,* mert az éghajlati különbség meglehetősen nagy a különböző városokban. Sokszor megtörténik, hogy a soronkövetkező feladatoknak megfelelően tartózkodnak huzamosabb ideig valamelyik városban.

— *Márciusban például Kantonban készültünk fel az indiai és burmai mérkőzésekre* — mondja Ember József. — *Általában negyven-negyvenöt fokos volt a hőség, s rettentően nedves, párás a levegő. Az indiai és burmai meccseken is ilyenre számítottunk, éppen ezért már időben hozzáedződtünk a klímához.*

Más alkalommal Shanghaiban tartották edzéseiket — januárban — mert ott

A kínai labdarúgó válogatott megérkezik Indiába, a kalkuttai repülőtérre. A vendéglátók már az érkezés pillanatában virágfüzérrel kedveskedtek minden kínai játékosnak és vezetőnek.

Can Cuj szju, a kínai válogatott kapus (ő a „Kínai Laci") Kalkuttában az egyik indiai játékos kislányával barátkozik.

ebben az időszakban is kedvező az éghajlat. *Ember* József különben elsősorban a nagyválogatott kerettel foglalkozik, *Szabó* Pál pedig az utánpótlással. Persze, ezenkívül más munkájuk is bőven akad. Így például egy elsőosztályú honvédcsapattal, meg az *„Augusztus 1"* nevű együttessel is *Ember* foglalkozik. *Szabó Pál három-négyhónapos edzőtanfolyamokat tart az ország különböző városaiban*, elsősorban a testnevelési főiskolák labdarúgó-szakos hallgatóinak.

— *Nagyon sokat fejlődtek a kínai labdarúgók* — magyarázza lelkesen az edző. — *Ma már nemcsak lelkesek, küzdőképesek, hanem igen jó technikai és taktikai felkészültséggel is rendelkeznek, erőnlétük pedig különösen jó. Magyarországi tartózkodásuk alatt élvonalbeli játékosainkat sokszor látták játszani, s igyekeztek minél jobban elsajátítani a magyar stílust, továbbá a sokmozgásos, helycserés támadásokra épített csatárjátékot. A játékosok átlagos életkora különben alacsony : mindössze huszonkét év. Ma már ésszel játszanak a fiúk, nem úgy mint két évvel ezelőtt, amikor bizony nem kímélték a saját testi épségüket, óriási lelkesedéssel, de szinte vakon rohantak bele az akcióba, vagy neki az ellenfélnek.*

A kínai válogatott ma már valóban a legjobbaknak is kemény diót jelent. *A jugoszláv válogatott például februárban csak 4 : 2-re tudott győzni ellenük.* De ezen kívül is sok jó eredményt értek el már a távolkelet egyre jobban fejlődő labdarúgói. Így például Indiában sorozatos győzelmeket arattak, legyőzték Pekingben az egyik lengyel élcsapatot is.

A játékosok közül nagyon sokan tudnak magyarul, s becézésképpen magyar neveket is adnak egymásnak. Igy például Can Cuj-szju-t, a válogatott kapusát *„Kínai Laci"*-nak hívják, de van „Pekingi Jancsi" és „Kantoni Gyuri" is közöttük.

Hónapok óta tervszerűen, szorgalmasan készülnek az olimpiára. *Minden nap tartanak edzést, naponta néha kettőt is.* Délelőttönként általában erőnléti edzések, vagy könnyebb labdaedzések vannak, délután pedig technikai és taktikai edzések. Naponta gyakran négy óra hosszat tart egy-egy edzés ! Melbourne-be október végén utaznak el — repülőgépen.

Ember József az óráját nézi, majd elnézést kér, hogy a beszélgetést be kell fejeznünk. Itt a gépkocsi, amelyik a repülőtérre viszi őket.

— *Az olimpián még természetesen nem várhatunk kirobbanó eredményt a csapattól*, — állapítja meg búcsúzóul. — *De annyit mondhatok, hogy a kínai válogatott a jövő csapata, amely egy-két év múlva kimagasló teljesítményekre is képes lesz.*

Ebben mi magunk is biztosak vagyunk. A kínai úszók, atléták és más sportágbeliek egyre jobb eredményeket érnek el, s biztos, hogy nem akarnak elmaradni tőlük a labdarúgók sem.

(sz. l.)

Egy kis „friss vér" az olasz labdarúgó-sportban

Az 1956—57-es bajnoki idényre alaposan „felfrissítette" csapatát egyik-másik olasz klub. Persze, elsősorban külföldi játékosokkal, üzleti nyelven: *készáruval*. Néhány — a sok közül:

Atalanta: *Gustafsson* (a svédországi Norrköpingből).

Genoa: *Abbadie* (Uruguayból).

Juventus: *Hamrin* (Svédországból.)

Milan: *Gomez* (Argentinából).

Sampdoria: *Ocwirk* (Ausztriából).

Bologna: *Seghini* (Kolumbiából).

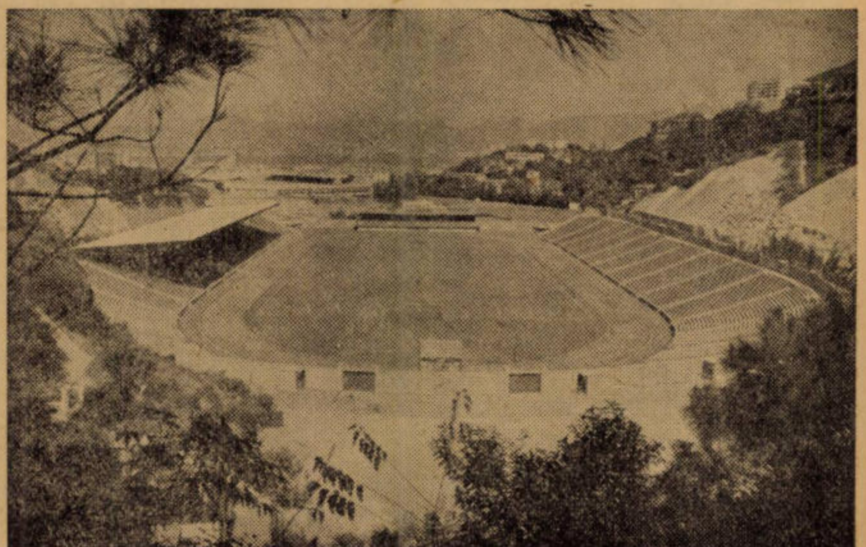
A legmagasabb árat — 320 000 svájci franknak megfelelő összeget — Ocwirkért és Seghiniért fizették.

Dániában egyre népszerűbb a labdarúgás. A népességhez viszonyítva kevés ország akad, ahol például olyan sok edző működnék, mint Dániában. Nem kevesebb, mint 243 főfoglalkozású edző működik a kluboknál s 612 olyan edző van, aki — mellékfoglalkozásként — ifjúsági csapatokkal foglalkozik elsősorban.

Gunnar Gren, az Olaszországból hazatért svéd játékos újból szerepel majd hazájában, éspedig a II. osztályú, göteborgi Örgryte-ben. A klub vezetői remélik, hogy csapatuk — többévtizedes másodosztályú szereplés után — jövőre újra felkerül az I. osztályba. Kock szövetségi kapitány szerint különben Gren rövidesen ismét helyet kaphat a válogatottban, mert formája máris igen bíztató.

Lapunk szerkesztőségének címe:

Budapest VIII., Baross tér 2, II. em.

A Hon-kongi stadion

Egy bányászcsapat élete

(Salgótarján - 1956)

3. *Salgótarján* 20 9 6 5 30:24 24

Igy fest a labdarúgó NB I. bajnoki táblázatának harmadik sora szeptember 30 óta A sorrendben olyan nagymúltú csapatok tanyáznak a tarjániak mögött,

Oláh Géza, a tarjániak válogatott kapusa. (Molnár Edit felv.)

mint például a Dózsa, a Bp. Vasas, a Bp. Kinizsi és a Csepeli Vasas. A vidékiek közül magasan a legjobbnak mutatkozott már eddig is a tarjáni együttes, s a jelek szerint ezidén ő szerzi meg a legjobb vidéki csapat címet.

Éveken át kiesési gondokkal küszködött a Salgótarjáni Bányász, ezidén viszont hónapok óta az élvonalban van a csapat, sorozatosan nagyszerű eredményeket ért el s legyőzött ellenfelei között találjuk például a Bp. Dózsát, a Bp. Honvédot és a Bp. Vörös Lobogót is.

— *Hogyan jutottak el idáig?* — tettük fel a kissé sematikus kérdést *Tihanyi* Sándor sportköri elnöknek és *Szűcs* György edzőnek.

— *Sok kisebb-nagyobb tényezőből adódik a csapat nagymérvű feljavulása, jó szereplése* — mondotta elöljáróban *Tihanyi* Sándor. — *Sorrendben az első, s jelentőségében is a legfontosabbakhoz tartozik a jó kollektív szellem, amit az elmúlt év őszén sikerült kialakítanunk. Addig gyakran előfordult, hogy a fiúk nem értették meg egymást, különböző csoportok alakultak, sőt még a vezetőségen belül sem volt teljes az egyetértés. Mindez már a múlté.*

Természetesen

nemcsak a kollektív szellem eredményezte a jó formát, a nagyszerű teljesítményeket.

A sportkör és a szakosztály vezetősége sokat foglalkozott a játékosok személyes problémáival, segített nekik a munkahelyükön, vagy a családi életükben előadódó problémák megoldásában. Előfordult a múlt évben, hogy 2—3 játékos „fenegyerek" módjára kezdett viselkedni. A vezetők elbeszélgettek ezekkel a fiúkkal, megmagyarázták nekik, miért nem helyes a viselkedésük. A játékosok hamarosan belátták, hogy rossz útra tértek volna, ha nem figyelmeztetik őket időben, s azóta nincs is baj velük. Akadt egy-két játékos, aki nagyon is rabjává kezdett válni az alkoholnak. Ma ezek még véletlenül sem isznak meg 2—3 pohár — málnánál többet.

— *Elértük azt* — magyarázta tovább *Tihanyi* sportköri elnök, a tröszt technikusa, a bányászat kiváló dolgozója —, *hogy a klubház és a pálya ma már valósággal második otthona a fiúknak. A játékosok becsülettel megállják a helyüket a munkában is, mindannyian kiegyensúlyozott életet élnek.*

Szojka Ferenc, a Salg. Bányász válogatott jobbfedezete. (Molnár Edit felv.)

A kollektív szellem megjavulásában természetesen szerepe volt annak, hogy *magában a vezetésben is megváltozott a módszer*. Itt is kollektívvé vált a munka. A csapattal kapcsolatos minden problémát együttesen megbeszélnek az edzővel, sőt, szükség esetén a csapatkapitányt is bevonják a megbeszélésbe. Az elnökség és az edző között a lehető legjobb a viszony.

Szűcs Györgynek minden szakkérdésben — csapatösszeállítás, edzésrend, stb. — természetesen teljesen szabad keze van.

ami nélkül nem is képzelhető el eredményes, jó szereplés. *Szűcs* edző különben szigorúan, de igazságosan bírálja el a játékosok bármiféle ténykedését, ugyanígy az elnökség is. *A város lakossága már az év elején felfigyelt a megváltozott körülményekre,* örömmel tapasztalta nemcsak a csapat egyre jobb játékát, hanem a játékosok életében beállott, kedvező változást is.

— *Mi vagyunk a legboldogabbak* — folytatta az elnök — *hogy játékosainkról elmondhatjuk: igazi, szocialista sportemberek és valóban öntudatos dolgozók. Fegyelmi ügyünk egyetlen egy sem volt ebben az évben, s én biztos vagyok benne, hogy nem is lesz.*

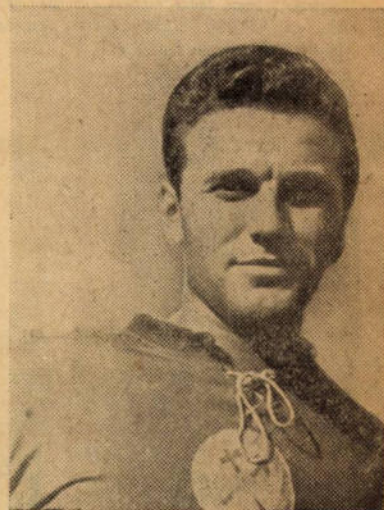
(A Salgótarjáni Bányászból különben ebben az évben nem állítottak ki játékost. Ugyanezzel csak a Tatabányai Bányász és a Szegedi Haladás első csapata dicsekedhetik.)

A sportkör vezetősége valóban nem tűr semmiféle fegyelmetlenséget, de *még csak lazaságot sem.* Előfordult például, hogy a vállalat egyik-másik osztályvezetője *túlságosan engedékeny volt a labdarúgókkal szemben.* A sportkör elnöksége gyakran ellenőrzi a játékosokat a munkahelyükön, s így *maga az elnökség hívta fel az osztályvezetők figyelmét arra, hogy helytelenül cselekszenek.* Természetes, hogy a játékosokat idejében elengedhetik az edzésekre, de arra nincs szükség, hogy például a négy órakor kezdődő edzésre már délelőtt tízkor elinduljon a játékos. .

Mindegyik játékos a Nógrádi Szénbányászati Tröszt dolgozója, s

nemcsak a tröszt vezetői, hanem a dolgozók is büszkék a labdarúgókra.

Sartoris Kálmán igazgató és *Vörös* Lajos, a termelési osztály vezetője (egyben a sportkör elnökségi tagja) szereti a sportot és a játékosokat, akik hosszú

Dávid Róbert, a bányászcsapat kiváló balfedezete. (Molnár Edit felv.)

A csapat hátvédhármasának tagjai, balról jobbra: Sándor, Jancsik, Jedlicska.
(Molnár Edit felv.)

idő óta *rá is szolgálnak a bizalomra* és *szeretetre. Oláh* például statisztikus, és — a legjobb munkaerők közé tartozik. *Sándor, Chladni* és *Bodon* a zagyvai rakodón dolgozik. *Sándor* a laboratóriumban, *Chladni* a bádogos-műhelyben, *Bodon* az asztalosoknál. *Jancsik* és *Csáki* az anyagosztályon, *Jedlicska* az autószerelő üzemben végez jó munkát, *Vasas* pedig a bérelszámolásban. *Szojka* a bányamérnökség műszaki tisztviselője, *Dávid* pedig a beruházási osztályé. *Taliga* jelenleg katona, egyébként a villanyszerelőknél dolgozik. Ugyanilyen jó munkát végeznek a második csapat tagjai, akár Nagymajdonról, akár Nagyról, vagy a többiekről legyen szó.

Szűcs György edző, az Ujpest egykori, sokszoros válogatott középfedezete *az NB I. legszerényebb edzői közé tartozik.* Lelkiismeretessége, szorgalma és tehetsége viszont fordított arányban áll szerénységével. Ezt már nemcsak csapata sok kiváló eredménye, hanem színvonalas, kultúrált játéka is többizben igazolta.

— *A Tihanyi elvtárs által elmondottakon kívül természetesen maguk a játékosok is hozzájárultak a sikerekhez* — magyarázta szerényen az edző. — *A józan életmód, a rendszeres, becsületes munka lehetővé tette az addiginál jóval több edzést, ez pedig a technikai és taktikai felkészültség csiszolását, javítását eredményezte.*

Általában heti négy edzést tartunk

s természetesen — szükség szerint — külön is foglalkozom a játékosokkal. Meg kell még mondanom a következőket: ha túl sok a dicséret, egyik-másik játékosnak ez könnyen a fejébe szállhat. Ma már szerencsére ez is nagyon ritkán fordul elő, de nemrégen még megtörtént, s bizony kellemetlen volt, mert az illető játékos nem úgy mozgott a soronkövetkező edzéseken, ahogyan kellett volna. Még egy: nem is olyan régen még túl önző volt ez vagy amaz a csatárunk. Megmagyaráztam nekik, hogy a jó eredmények érdekében nem szabad önzőnek lennie senkinek sem. Nem az a fontos, hogy ki rúgja a gólt, hanem az, hogy minél többet lőjünk. S a harmadik: a folyamatos jó szereplés érdekében

Vasas

nem szabad önelégültekké, de még csak elégedettekké sem válnunk,

mert az máris visszaesést, de legalábbis megállást jelent a fejlődésben.

Szeretettel beszélt *Szűcs* György *Wahlkampf* Lajosról, aki a második csapattal foglalkozik, de jó munkát végez az ifjúságiaknál is. *A két edző között különben igen jó az együttműködés.* Az ifjúsági játékosok közül azt, aki előzőleg a legjobban játszott és magatartásában is példamutató volt, jutalmul mindig elviszik az első csapat budapesti, vagy vidéki mérkőzéseire, ha autóbuszon utaznak. A múltkoriban például *Lengyel* nézhette végig a Dorogi Bányász elleni mérkőzést, *Angyal* pedig, a másik ifi, helyet is kapott a tartalékcsapatban.

A tarjáni közönségről *Persik* János intézővel beszélgettünk. *Persik* villanyszerelő a trösztnél, elég sok a dolga, de minden szabadidejében a csapat, a játékosok érdekében fáradozik.

— *Szurkolóinkról igazán csak jót mondhatok* — állapította meg *Persik* János. — *Szeretettel biztatják a fiúkat s aki csak teheti, még a vidéki mérkőzésekre is elkíséri a csapatot. Akad ugyan még néhány fanatikus szurkolónk, aki néha megfeledkezik magáról, de ilyen már igazán kevés van. Minden egyekezetünkkel azon vagyunk, hogy minden szurkolónk mindig sportszerűen viselkedjék, hiszen nekünk a csapatot szerető és buzdító, de*

minden körülmények között fegyelmezetten viselkedő közönségre van szükségünk.

A megyei lapban, röplapokon, rendszeresen foglalkozunk a sportszerűség kérdésével. Legutóbb Oláh Géza, a kapusunk írt cikket a helyi lapban a sportszerű magatartásról.

A Salgótarjáni Vasas csatársorának tagjai. Balról jobbra: Chladni, Csáki, Bodon, Taliga.
(Molnár Edit felv.)

Az év bajnoki mérkőzéseiről. A Bp. Honvéd—Bp. Kinizsi (3 : 2) mérkőzésen Faragó, a Bp. Honvéd kapusa bravúros vetődéssel tisztáz Orosz (takarva) elől. Az ötösfoles vonalon Dudás áll. (Molnár Edit fevl.)

Az intéző még a csapat régi gondjáról beszélt. A Vasas-pályán hetenként legfeljebb egy edzést tarthatnak. A Bányász-pályán sokszor még víz sem áll a játékosok rendelkezésére a mosakodáshoz. Az elnökség már elkészítette a terveket két edzőpálya létesítésére. Ha ezek elkészülnek, biztosítva lesz még a második csapat és az ifik edzése is.

A játékosok közül *Dávid* Róbertet, a balfedezetet csíptük el néhány szóra. *Dávid* a legrégebbi Bányász-játékos: 1948 tavasza óta szerepel a csapatban. Amikor kikerült az iskolából, először jobbszélsőt játszott, aztán — *Laczkó* kiöregedésekor — fedezetnek ment hátra.

— *Kezdünk már belejönni* — lelkesedett *Dávid* Robi. — *Eléggé összeszoktunk, van már nálunk csapatmunka, egyre tapasztaltabbakká válunk. Nem jövünk zavarba a legnagyobb ellenfelekkel szemben sem. Hibák még akadnak, néha-néha több is, de Gyuri bácsi érti a dolgát, hamar észreveszi a hibák okait, előidézőit is.*

Később a válogatottságról beszélgettünk, s ennek során *Dávid* — igen csendesen — ezt mondta:

— *Sok a jó balfedezet, nem könnyű bekerülni még a B-be, vagy az utánpótlás-csapatba sem...*

(Erről jut eszünkbe. Kedves *Bukovi* sporttárs! A Bp. Dózsa többször játszott a tarjániak ellen, tehát Ön is jól ismeri *Dávid* képességeit. Megkérjük, kísérje figyelemmel *Dávid* további játékát, hátha bekerülhet valamelyik válogatott csapatunkba az őszi mérkőzéseken. A cikkíró.)

Végül a sokezer szurkoló közül *Moldványi* Lászlót szólaltattuk meg. *Moldványi* így beszélt:

— *Ahogy a múlt év óta a csapat egyre jobban, szebben és eredményesebben játszik, úgy nő a nézőszám is a mérkőzéseken. Szeretjük a fiúkat azért is, mert becsületesen dolgoznak, rendesen élnek. A játékban persze még vannak zökkenők, de ilyenkor sem bántjuk a játékosokat, hanem annál inkább buzdítjuk őket. Szeretném, ha még sok-sok kellemes délutánt szerezne a csapat a tarjáni dolgozóknak.*

Ime, így fest valahogy a Salgótarjáni Bányász labdarúgóinak élete, két vezetővel, az edzővel, egy játékossal és egy szurkolóval történt beszélgetésünk alapján.

Ha a bányászcsapat tovább halad a megkezdett jó úton, valóban sok örömet szerezhet még nemcsak a tarjáni szurkolótábornak, hanem az egész magyar sportnak is.

—cs —ó.

Svájc legjobb góllövői — 1933 óta

A Zürichben megjelenő „Sport" érdekes statisztikát közöl a legjobb svájci góllövőkről. 1933 óta — bajnoki mérkőzéseken — a következő csatárok lőtték összesen a legtöbb gólt:

1.	*Amado* (Grasshoppers)	243
2.	*Frigerio* (Chiasso)	211
3.	*Bickel* (Grasshoppers)	202
4.	*Fatton* (Servette)	183
5.	*Friedländer* (Servette)	176
6.	*Hügi II.* (Basel)	152
7.	*Antenen* (Chaux de Fonds)	148
8.	*Spagnoli* (Lausanne).	145
9—10.	R. *Ballamann* (Grasshoppers)	141
9—10.	G. *Aeby* (Lausanne)	141
11.	*Monnard* (Cantonal)	140

Meghalt Combi

Giampiero *Combi*, az olaszok 47-szeres válogatott kapusa a közelmúltban — szívbaj következtében — 54 éves korában meghalt. *Combi* 1924 és 1934 *között a világ legjobb kapusai közé tartozott.* A magyar labdarúgó-szurkolók közül is sokan emlékezhetnek rá, hiszen a Budapesten lejátszott olasz—magyar mérkőzéseken nem egyszer megcsodálhattuk kivételes klasszisát, óriási tudását.

Combi a legutóbbi időkben az FC Juventus egyik vezetőjeként működött, értékes szaktanácsait azonban a válogatott csapat körüli munkában is figyelembe vették. Combit sok magyar sportolóhoz személyes jóbarátság fűzte. *Halála nagy vesztesége az egyetemes labdarúgósportnak.*

A szovjet labdarúgó-bajnokságról. A Moszkvai Dinamó—Tbiliszi Dinamó (1 : 0) mérkőzésen támad a vendégcsapat. (D. Kozlov felv.)

Sam Bartram, az angliai Charlton Athletic 42 éves kapusa és csapatkapitánya 22 év óta véd jelenlegi csapatában. Az Arsenal elleni mérkőzés volt az utolsó, abbahagyja a labdarúgást, mert Newyorkba megy — menedzsernek.

Stanley Matthews jubileuma

Stanley *Matthews*, az angolok veterán válogatott jobbszélsője szeptember 25-én ünnepelte játékos-pályafutásának 25. évfordulóját. Matthews 1957. februárjában tölti be 42. életévét.

Pályatakaró - perlonból

Egy hamburgi sportember *perlonból készített, zöldszínű pályatakarót talált fel*, amely teljesen sima és rugalmas. Szerinte ha ilyennel terítik le a labdarúgó-pályák gyepét, szinte *teljesen kizárt a sérülés lehetősége* egy-egy földreesés alkalmával. A hírek szerint az első kísérletek sikerrel jártak.

(A derék hamburgi sporttárs elfeledkezett valamiről. Általában a futballsérülések zöme nem amiatt következik be, hogy a játékosok a földre zuhannak, hanem az ellenfél szabálytalan, vagy durva játéka eredményeképen.

Willy Meisl dr. az Angliában élő, kiváló osztrák labdarúgószakember és sportujságiró.

A SZIKLÁK NEM INOGNAK!

(Néhány szó egy svájci lap cikkéhez)

Martin *Maier*, a Zürichben megjelenő „*Sport*" neves szakírója tollából érdekes cikk jelent meg a lap egyik legutóbbi számában. A Középeurópai Kupa döntő mérkőzéseiről szóló cikkében, „*Inognak a sziklák*" alcímmel érdekes dolgokat olvashatunk. Megállapítja, hogy ellentmondáson kapta rajta a szakértőket, majd idéz *Pálfai* Jánosnak, a kiváló sportújságírónak egyik cikkéből.

„*A jövő klasszis játékosának minden helyen kell majd játszania. A küzdelem dinamikája állandó helyzetváltozást követel, akár jobb, akár bal oldalról, akár csatárról, akár fedezetről legyen szó. Ezt minden világklasszis játékosnak tudnia kell és minden posztot be kell tudnia tölteni. Nemcsak a megkívánt erőnléttel kell rendelkeznie, ami természetes, de magával kell hoznia a szellemi előfeltételeket ezekhez a sokrétű követelményekhez. Most fedezetnek kell lennie, egy fedezetjátékos egész beállítottságával és minden követelményével. És másodpercek múlva már csatárnak kell lennie — ennek a feladatnak minden kívánalmaival*".

A cikkíró aztán Hans *Pesser* bécsi edző véleményét közli:

„*Minden játékosnak a helyén kell maradnia, az ide-oda való cigánykodás csak árthat. A fedezet — fedezet, nem pedig csatár, a jobbszélső maradjon a jobbszélen, oda van beállítva, és — kivételes esetektől eltekintve — nincs semmi keresnivalója a balfedezet helyén. Nagyon sok esetet idézhetnék, amikor annyi tehetség kallódott el azért, mert egyszer itt, másszor ott használták fel.*"

A cikkíró aztán ezeket mondja:

„*Vajon Pesser a szilárd hagyományt és a jámbor iskolabölcseséget képviseli-e nézetével, amely bevált és be fog válni, vagy csak vaskalaposság, és Bécs a labdarúgás vaskalapos hazájában fekszik? És Pálfai tanár? Megelőzte-e az időt, vagy káoszt prédikál? Kit kérdezzek most meg, ha már a sziklák is inognak?*"

Igyekszünk egészen röviden válaszolni. *Maier* kartársnak. *A sziklák — szerintünk — egyáltalán nem inognak.* Kétségtelen, hogy a magyar labdarúgás hullámvölgyben van, ez azonban nem jelenti azt, hogy *a jövő klasszisjátékosának valóban ne lenne szüksége olyan tulajdonságokra, amilyenekről Pálfai János ír.* Nem arról van szó természetesen, hogy például Puskásnak az *egyik héten* ragyogóan kell tudnia játszani balösszekötőt, a *másik héten* jobbhátvédet, a *harmadik héten* pedig jobbszélsőt. *Pálfai megállapításai egyazon mérkőzésre szólnak*, s természetes, hogy például *Hidegkúti* —aki extraklasszis játékos — az 1954-es VB-n (Bozsik kiállítása után) jól játszott fedezetet, mert a szükség úgy kívánta. S a korszerű labdarúgásban természetes az is, hogy például *Czibor* időnként, a mérkőzés egyes szakaszaiban — jól ellátja bármelyik csatár, vagy akár a fedezet szerepkörét.

Az a véleményünk, hogy Maier sporttárs inkább Pálfai Jánosnak higyjen, mint Hans Pessernek.

(sz)

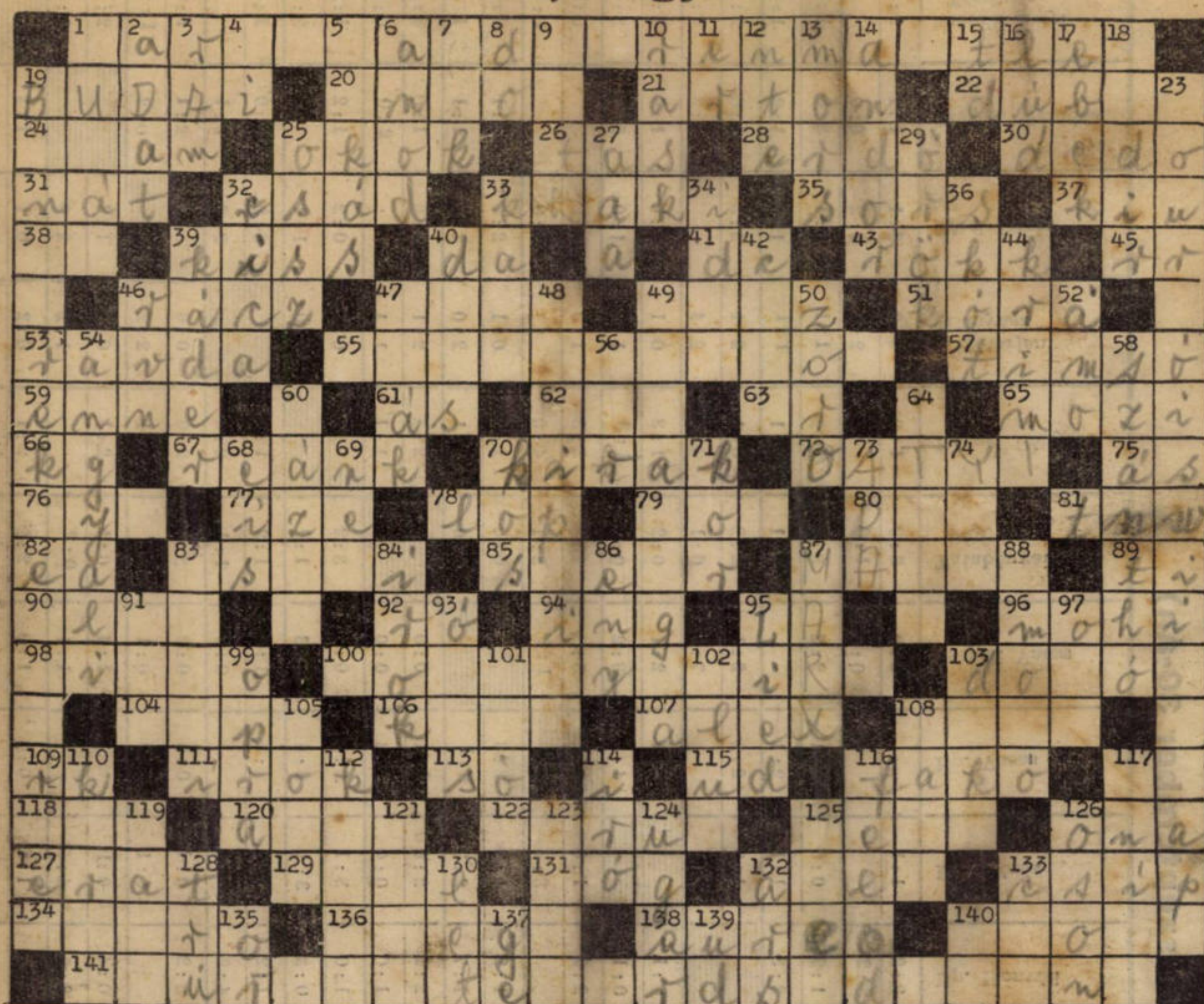
Gilmar, a brazil válogatott kapus egyik parádés védése

Az NB I. nagytabellája

(1956. szeptember 30-án)

	Bp. Vörös Lobogó	Bp. Kinizsi	Bp. Honvéd	Bp. Dózsa	Bp. Vasas	Csepeli Vasas	Tatabányai Bányász	Dorogi Bányász	Salgótarjáni Bányász	Pécsi Dózsa	Szegedi Haladás	Szombathelyi Törekvés
Bp. Vörös Lobogó		2:6 3:2	3:2 2:2	1:1		0:0 0:0	3:0 1:0	1:0	6:0 2:3	3:1 4:2	1:1 6:0	2:1
Bp. Kinizsi	6:2 2:3		1:2 2:3	0:0 1:1	0:1 2:1	2:2	3:2 1:1	2:2 3:1	1:1 1:1	3:1 1:0	3:0 1:2	1:0 1:2
Bp. Honvéd	2:3 2:2	2:1 3:2		1:0 1:0	2:2	2:1 7:1	2:2 0:1	0:1 3:0	2:1 2:4	2:3	4:0 5:2	2:1 6:1
Bp. Dózsa	1:1	0:0 1:1	0:1 0:1		0:1 4:3	2:1 3:2	0:2 0:0	1:3 1:3	0:1 1;0	1:0 1:0	1:0 5:4	2:1 3:0
Bp. Vasas		1:0 1:2	2:2	1:0 3:4		3:3 1:4	1:1 3:1	3:3 4:0	1:3	2:0 0:0		0:0 1:3
Csepeli Vasas	0:0 0:0	2:2	1:2 1:7	1:2 2:3	3:3 4:1		0:0 0:0	1:0 3:1	0:1 2:0	2:0 1:0	4:1 1:1	0:1 1 1
Tatabányai Bányász	0:3 0:1	2:3 1:1	2:2 1:0	2:0 0:0	1:1 1:3	0:0 0:0		2:3 1:1	2:1 1:1	1:3	1:0 2:0	3:2 0:1
Dorogi Bányász	0:1	2:2 1:3	1:0 0:3	3:1 3:1	3:3 0:4	0:1 1:3	3:2 1:1		0:1 0:0	0:2 1:1	1:2	1:2 3:1
Salgótarjáni Bányász	0:6 3:2	1:1 1:1	1:2 4:2	1:0 0:1	3:1	1:0 0:2	1:2 1:1	1:0 0:0		6:0 2:2	0:0 2:1	2:0
Pécsi Dózsa	1:3 2:4	1:3 0:1	3:2	0:1 0:1	0:2 0:0	0:2 0:1	3:1	2:0 1:1	0:6 2:2		2:1 0:2	1:0 1:1
Szegedi Haladás	1:1 0:6	0:3 2:1	0:4 2:5	0:1 4:5		1:4 1:1	0:1 0:2	2:1	0:0 1:2	1:2 2:0		2:1 1:1
Szombathelyi Törekvés	1:2	0:1 2:1	1:2 1:6	1:2 0:3	0:0 3:1	1:0 1:1	2:3 1:0	2:1 1:3	0:2	0:1 1:1	1:2 1:1	

Franciák, magyarok...

Vízszintes sorok

1. Az utolsó magyar–francia mérkőzés (1939. márc. 16. Párizs, 2 ; 2) francia kapusa és két hátvédje. 19. Kocsis partnere. 20. Csömör, más szóval. 21. A 2 ; 2-es meccs francia jobbszélsője. 22. Jugoszláv válogatott hátvéd a 40-es évek elején. 24. Sajtjáról híres holland város. 25. Párok (!). 26. A hét vezér egyike. 28. Fák alkotják. 30. Óvoda - becézve. 31. Kezdődik a nátha ! 32. Afrikai tó (az elején ts-sel is írják). 33. Egy bizonyos zöld színű, egyenruha lehet ilyen. 35. Szerencse, latinul. 37. Riu-... szigetek. 38. Az Orsz. Társ. Labdarúgó Szöv. elnökének névjele. 39. E néven rengeteg élvonalbeli labdarúgónk játszott. 40. Igen, oroszul. 41. Hatszáz, ahogy Caesar írta. 43. Válogatott jobbszélsőnk a harmincas években. 45. Érek !/!. 46. Pongrácz egyik fele. 47. Övezet. 49. Kártyalap. 51. Éveinek száma. 53. Első betűje híján: a legnagyobb és legnépszerűbb szovjet újság. 55. A 2 ; 2-s mérkőzés magyar jobbösszekötője (a zárt kockában keresztnevének kezdőbetűje). 57. Borotválkozásnál szükség lehet rá. 59. Ezt tenné, mert éhes. 61. Földet forgat. 62. Nem szabad. 63. Sízéshez kell. 65. Szórakozóhely. 66. Súlyrövidítés. 67. A mi személyünkre. 70. Előszedi a holmit a bőröndből. 72. A Kispest középfedezete volt úgy tíz évvel ezelőtt. 75. Ugyanaz, mint a 61. 76. Híres londoni park (az utolsó kockában két betű). 77. Zamata. 78. Büntetendő cselekményt követ el. 79. Egy szín németül. 80. Olasz elsőosztályú kapus. 81. TNW. 82. Ő, latinul, nőnemben. 83. Vidéki NB I-es középcsatár. 85. Gerely, Fritz Walter nyelvén. 87. Mátrai (Bp. Kinizsi) eredeti neve. 89. Személyes névmás. 90. Női becenév. 92. Megfedd. 94. Fehérnemű. 95. Olasz névelő. 96. Szomorú emlékű puszta. 98. A Bp. Vörös Lobogó játékosa. 100. A 2 : 2-es meccs két magyar hátvédje. 103. Vidéki NB-I-es csatár. 104. Csavar. 106. A franciák lengyel származású Válogatott csatára. 107. Idegen Sándor. 108. Egykori neves konfikusunk. 109. Vallásöv. 111. Szellemi munkát végzek. 113. Ásvány. 115. Fordított német tegezés. 117. Eb ura. 117. Ezidén a Bp. Vasas nyerte. 118. Több ilyen adja az egészet (a 3. kockában kettősbetű). 120. Egyesülés, fordítva, idegen eredetű szóval. 122. Kártyajáték. 125. Jobbszélsőnk az első magyar–francia mérkőzésen (a 4. kockában kettősbetű). 126. Ő, oroszul. 127. Volt, latinul. 129. Éneklő szócska oda és vissza. 131. Függ. 132. Y-nal a végén, egykori csehszlovák válogatott csatár. 133. Az erős paprika „teszi". 134. Balfedezetünk a franciák ellen, a 13 : 1-es meccsen. 136. Európa egyik legnagyobb tava. 138. Aranyból való, latinul, nőnemben. 140. Az 1929.-es francia–magyar meccs svájci játékvezetője. 141. A 2 : 2-es meccs francia fedezetsora.

Függőleges sorok

1. Az 1929-es francia–magyar mérkőzés magyar balhátvédje. 2. Enélkül nincs statisztika. 3. Visszamar ! 4. A 141. vízsz. 3. és 17. betűje. 5. Jugoszláv válogatott csatár, ezidén ellenünk is játszott. 6. Pozitív elektród. 7. Baráti állam rövidítése. 8. Az olasz skála első hangja. 9. Az 1927. jún. 12-i magyar–francia meccsen 2 gólt rúgott a franciáknak. 10. Nebraska része. 11. Ő, németül. 12. Nemzeti Torna Egylet. 13. Halál, latinul. 14. Férfinév. 15. Némán átad (!). 16. Háziszárnyas. 17. Házőrző állatok. 18. Készítsük elő, hátha rosszul írunk be egy sort. 19. Az 1939-es meccs két francia összekötője. 23. Ugyanennek a mérkőzésnek francia középcsatára és balszélsője. 25. Felszólítás kártyázásnál. 27. Azonos magánhangzók. 29. Felvigyázás a dolguk. 32. Szelíd állat a háznál. 33. Egykori neves játékvezetőnk. 34. Három római szám, a harmadik kétszer is. 36. Szigetlakó nép. 39. Ilyen lap is van. 40. Az angol do segédige egyes szám harmadik személye. 42. A Hungária válogatott csatára volt (tüdőbajban halt meg), ék. fel. 44. Híres csata volt Oroszországban. 46. Némán rávon (!). 47. Kapusunk az 1914-es magyar–francia meccsen. 48. A római történelem egyik nőalakja. (Nero anyja) 49. Székesfehérvár latin neve volt. 50. Dán származású filmkomikus volt, Huru párja (ford.). 52. Szeretek, latinul. 54. Mennyei (?) jelző lehet. 56. Fül, angolul. 58. Az 1939-es 2 : 2-s meccs magyar jobbszélsője. 60. A mérkőzés magyar jobbfedezete. 64. Balatonmenti üdülőhely. 68. Jég, németül. 69. Részesrag. 70. Birkák vezére. 71. Az életévek száma. 73. Szülő. 74. Idegen női név. 83. Egy fejérmegyei községbe való. 84. Mint a 111 vízsz. 86. Kiejtett kettős mássalhangzó. 87. „A tőke" szerzője. 88. A svájciak válogatott csatára a 30-as években. 91. Északeurópai egyetemi város nevének első három betűje. 93. Kiváló 800-as futónőnk. 95. Dal, németül. 97. Indulatszó. 99. Betűk rendje, névelővel a végén. 101. Gondoz. 102. Az 1924-es magyar–francia meccs magyar balfedezete. 103. Otthonodban élsz (a 4. kockában kettősbetű). 105. Az 1924-es és 1927-es magyar–francia meccs magyar jobbhátvédje. 108. Iran betűi. keverve. 110. Hatalmas, veszélyes kutya. 112. Szoba jelzője lehet. 114. Illés Béla. 116. Levéllel, pénzzel, csomaggal teszi a postán. 117. Kés, angolul. 119. A 2 : 2-s mérkőzés magyar kapusa (az első kockában kettősbetű). 121. Régi hangszer. 123. Fontos nyersanyag. 124. Felszántatlan, bevetetlen föld. 125. A Rapid és a Wacker városa. 126. Surran. 128. Össze-vissza csúnya. 130. Utolsó betűje híján: a Szovjetunió egyik népe. 132. Fordított latin művészet. 133. Huzat, idegen eredetű szóval. 135. Arany, franciául. 137. Germanium vegyjele. 139. Mint a 115. vízsz. 140. Egyiptomi napisten.

Felelős kiadó: a Sport Lap- és Könyvkiadó igazgatója.
3809/1. — Állami Nyomda, Bp. I., Kapisztrán tér 1. — 1956. — Felelős vezető: Koltai Ferenc